YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu toinen jaosto)

14 päivänä toukokuuta 1997 *

Yhdistetyissä asioissa T-70/92 ja T-71/92,

Florimex BV, Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhtiö, **ja Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijprodukten**, Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhdistys, molempien kotipaikka Aalsmeer (Alankomaat), edustajanaan aluksi asianajaja D. J. Gijlstra, Amsterdam, ja myöhemmin asianajaja J. A. M. P. Keijser, Nijmegen, prosessiosoite Luxemburgissa Stanbrook et Hooper, c/o asianajotoimisto A. Kronshagen, 12 boulevard de la Foire,

kantajina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies B. J. Drijber, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Cómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

jota tukee

Coöperatieve Vereniging De Verenigde Bloemenveilingen Aalsmeer (VBA) BA, Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu osuustoiminnallinen yhdistys, kotipaikka Aalsmeer, edustajanaan asianajaja G. van der Wal, Hoge Raad der Nederlanden, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto A. May, 31 Grand-rue,

väliintulijana,

jossa kantajat vaativat komission sellaisen päätöksen (IV/32.751 Florimex/ Aalsmeer II ja IV/32.990 VGB/Aalsmeer) kumoamista, joka annettiin kantajille tiedoksi 2.7.1992 päivätyllä kirjeellä SG (92) D/8782 ja jolla hylättiin kantajien 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204) 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti tekemät hakemukset,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja B. Vesterdorf sekä tuomarit C. W. Bellamy ja A. Kalogeropoulos,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.6.1996 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Oikeudenkäynnin perustana olevat tosiseikat

A *Asian käsittelyn osapuolet*

VBA

1 Coöperatieve Vereniging De Verenigde Bloemenveilingen Aalsmeer BA (jäljempänä VBA) on Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu koristekukkien ja -kasvien viljelijöiden osuustoiminnallinen yhdistys. Se edustaa yli 3 000 yritystä, joista enemmistö on alankomaalaisia ja vähemmistö belgialaisia.

2 VBA järjestää tiloissaan Aalsmeerissa kukkaviljelytuotteiden, erityisesti tuoreiden leikkokukkien ja huone- ja puutarhakasvien huutokauppoja. Näihin tuotteisiin sovelletaan elävän kasviaineiston ja kukkaviljelytuotteiden yhteisen markkinajärjestelyn luomisesta 27 päivänä helmikuuta 1968 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 234/68 (EYVL L 55, s. 1, jäljempänä (ETY) N:o 234/68).

3 VBA on yksi maailman tärkeimmistä tämän alan yrityksistä, ja sen kokonaisliikevaihto oli vuonna 1991 hieman yli 2,2 miljardia Alankomaiden guldenia (NLG). Se myy tavaroita ja palveluita lähinnä vientiin, sillä leikkokukista 90 prosenttia ja kaikista kukkaviljelytuotteista 77 prosenttia menee vientiin.

4 Aalsmeerissa sijaitsevia VBA:n laitoksia käytetään ensinnäkin itse huutokauppojen pitämiseen (hankinnat, myynnit, toimitukset), mutta osa sen tiloista on varattu vuokrattaviksi liiketiloiksi, jotka on tarkoitettu kukkaviljelytuotteiden tukkukauppaan ja erityisesti näiden tuotteiden lajitteluun ja paketoimiseen. VBA sanoo vuokraavansa liiketiloiksi 285 000 m^2 (mukaan lukien kulkuväylät) noin 320 vuokralaiselle. Nämä vuokralaiset ovat ennen kaikkea leikkokukkien tukkumyyjiä, ja vähemmistö heistä on huonekasvien jälleenmyyjiä. Näiden ostajien läsnäolo tiloissa on tärkeätä VBA:n toimitusten nopeudelle ottaen huomioon erityisesti se, että huutokauppa suuntautuu vientiin ja että tuotteet pilaantuvat nopeasti.

Florimex

5 Florimex BV (jäljempänä Florimex) on kukkakauppayritys, joka toimii Aalsmeerissa lähellä VBA:n tiloja. Se tuo maahan kukkaviljelytuotteita muista Euroopan yhteisön jäsenmaista (esimerkiksi Italiasta ja Espanjasta) ja kolmansista maista (erityisesti Keniasta) jälleenmyydäkseen ne ennen kaikkea tukkumyyjille, joiden kotipaikka on Alankomaissa. Florimex-konserni on yksi suurimpia tämän alan yrityksiä ja se toimii maailmanlaajuisesti.

VGB

6 Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijprodukten (jäljempänä VGB) on yhdistys, johon kuuluu lukuisia alankomaalaisia kukkaviljelytuotteiden tukkumyyjiä, joista yksi on Florimex, sekä VBA:n tiloissa toimivia tukkumyyjiä. Sen tavoitteena on erityisesti ajaa kukkaviljelytuotteiden tukkukaupan etuja Alankomaissa ja olla neuvottelukumppanina viranomaisten ja huutokauppayritysten kanssa.

B *Hankinnat VBA:n järjestämiin huutokauppoihin*

7 VBA:n sääntöjen 17 kohdassa velvoitetaan sen jäsenet myymään sen välityksellä kaikki kulutukseen soveltuvat tuotteet, jotka ne ovat viljelmillään kasvattaneet. Jäseniltä kannetaan maksu tai komissio (huutokauppamaksu) VBA:n tarjoamista palveluista. Vuonna 1991 tämä maksu oli 5,7 prosenttia myyntituloista. Jotkut muut hollantilaisten ja ulkomaisten tuotteiden toimittajat voivat myös myydä tavaroitaan VBA:n huutokaupassa sen asettamien sääntöjen mukaan maksamalla maksun, jonka suuruus on yleensä 7,2—8,7 prosenttia myyntituloista tavarantoimittajan luokasta riippuen. Lukuun ottamatta VBA:n harvojen belgialaisten jäsenten tuotteita muita kuin alkuperältään hollantilaisia tuotteita voidaan myydä VBA:n välityksellä ainoastaan, jos lajikkeet, määrät ja toimitusten aikataulu tietyn tuontikauden osalta on täsmällisesti määritelty VBA:n kanssa tehdyssä puitesopimuksessa. VBA tekee puitesopimuksia ainostaan niiden lajikkeiden ja määrien osalta, jotka ovat "mielenkiintoinen" täydennys hollantilaiselle tarjonnalle.

C *VBA:n tiloissa toimivien jälleenmyyjien suorat hankinnat: tilanne ennen 1.5.1988*

8 VBA:n huutokauppasäännöissä oli 1.5.1988 asti sääntöjä, joilla kiellettiin näiden tilojen käyttö kukkaviljelytuotteiden toimituksiin, ostoihin ja myynteihin, jos näitä tuotteita ei huutokaupattu sen huutokaupoissa. Erityisesti säännöissä oli seuraavanlaisia kohtia:

1) Sääntöjen 5 kohdan 10 alakohdan mukaan tuotteet, joita ei ollut ostettu VBA:n välityksellä, voitiin varastoida VBA:n tiloissa ja rakennuksissa ainoastaan, jos maksettiin tietty maksu;

2) Sääntöjen 5 kohdan 11 alakohdassa kiellettiin ilman johdon lupaa tapahtuvat neuvottelut ja/tai toimitukset VBA:n tiloissa ja rakennuksissa, jos niiden kohteena olevia tuotteita ei ollut ostettu sen välityksellä.

9 Käytännössä VBA antoi luvan sellaisia tuotteita, joita ei huutokaupattu sen huutokaupoissa, koskevalle ja sen tiloissa tapahtuvalle kaupalliselle toiminnalle ainoastaan, jos oli kyse tietyistä vakiosopimuksista, joita kutsuttiin nimellä *handelsovereenkomsten* (kauppasopimukset), tai jos maksettiin 10 prosentin suuruinen maksu.

Kauppasopimukset

10 A—E-tyyppeihin luokitelluilla kauppasopimuksilla VBA antoi joillekin jälleenmyyjille mahdollisuuden myydä ja toimittaa sen hyväksymille ostajille joitakin muissa hollantilaisissa huutokaupoissa hankittuja kukkaviljelytuotteita, jos ne maksoivat maksun, jonka suuruus oli 2,5 prosenttia myyntihinnasta.

11 Lisäksi VBA antoi F-tyyppisillä kauppasopimuksilla joillekin jälleenmyyjille mahdollisuuden myydä ulkomaisia leikkokukkia sen hyväksymille ostajille maksamalla 5 prosentin suuruisen maksun. Näissä sopimuksissa määriteltiin myytävien tuotteiden määrät sekä lajikkeet ja myyntien aikataulu. Niissä määrättiin myös, että vuokaralaisen oli itse tuotava tuotteet maahan.

12 Kun VBA:n tiloissa toimiva jälleenmyyjä toi itse maahan sellaisia ulkomaisia tuotteita, joihin ei sovellettu F-tyyppistä kauppasopimusta, se saattoi tuoda tuotteet tiloihin maksamalla 0,25 NLG kollilta (jäljempänä 0,25 NLG:n järjestelmä), mutta ainoastaan sillä edellytyksellä, että tuotteita ei jälleenmyyty muille VBA:n ostajille.

10 prosentin maksu

13 Edellä mainittujen poikkeusten lisäksi huutokauppasääntöjen 5 kohdan 10 ja 11 alakohdan (ks. edellä 8 kohta) mukaan VBA:n tiloissa harjoitettu kaupallinen toiminta saattoi koskea ainoastaan VBA:n välityksellä hankittuja tuotteita.

14 Kuitenkin VBA saattoi antaa luvan siihen, että sen tiloissa toimiva jälleenmyyjä ostaa tuotteita, joita ei ollut hankittu sen välityksellä, jos tästä maksettiin maksu, jonka suuruus oli 10 prosenttia tavaran arvosta ja jonka tarkoituksena oli "estää VBA:n laitosten väärinkäyttö". Tämän maksun (jäljempänä 10 prosentin järjestelmä) maksoi ostaja.

D *Vuoden 1988 päätös*

15 Vuonna 1982 Florimex teki komissiolle 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204, jäljempänä asetus N:o 17) 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun hakemuksen, jotta se toteaisi, että VBA on rikkonut ETY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklaa erityisesti siltä osin kuin on kyse sen tiloissa toimivien jälleenmyyjien suorista hankinnoista.

16 VBA pyysi 5.11.1984 komissiolta asetuksen N:o 17 2 artiklassa tarkoitettua puuttumattomuustodistusta tai tiettyjen kilpailusääntöjen soveltamisesta maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan 4 päivänä huhtikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 26 (EYVL 1962, 30, s. 993, jäljempänä asetus N:o 26) 2 artiklassa tarkoitettua sille myönteistä päätöstä tai ainakin ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua poikkeuslupapäätöstä erityisesti sen sääntöjen, huutokauppasääntöjen, A—F-tyyppisten kauppasopimusten, liiketilojen yleisten vuokraehtojen sekä komissioiden ja maksujen suuruuden osalta.

17 Komissio antoi 26.7.1988 ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan mukaisesta menettelystä päätöksen 88/491/ETY (IV/31.379 — Bloemenveilingen Aalsmeer) (EYVL L 262, s. 27, jäljempänä vuoden 1988 päätös). Vuoden 1988 päätös koski ainoastaan huutokauppasääntöjen 5 kohdan 10 ja 11 alakohtaa, kauppasopimuksia ja niitä maksuja, joiden tarkoituksena oli estää VBA:n laitosten väärinkäyttö, eli 0,25 NLG:n järjestelmää ja 10 prosentin järjestelmää, sellaisina kuin niitä sovellettiin 1.5.1988 asti (ks. päätöksen 3 ja 21 kohta). Tässä päätöksessä komissio totesi erityisesti, että

1) seuraavilla säännöillä rajoitettiin kilpailua perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla:

— huutokauppasääntöjen 5 kohdan 10 ja 11 alakohta (101—111 kohta);

— 10 prosentin järjestelmä (112—118 kohta);

— kauppasopimukset (119—122 kohta);

— 0,25 NLG:n järjestelmä (123 kohta);

2) näillä säännöillä rajoitettiin kilpailua ja vaikutettiin tuntuvasti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (124—134 kohta);

3) asetuksen N:o 26 2 artiklaa ei voitu soveltaa (135—153 kohta);

4) perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdassa määrätyt edellytykset eivät täyttyneet (156—159 kohta);

5) kyseisten sääntöjen kieltäminen ei ollut pakkolunastustoimi (160—163 kohta).

18 Komissio totesi sitten vuoden 1988 päätöksen päätösosassa seuraavaa:

"1. Sellaiset VBA:n tekemät ja komissiolle ilmiannetut sopimukset, joiden mukaan VBA:n tiloissa toimivat jälleenmyyjät ja näiden tavarantoimittajat eivät saaneet sellaisten kukkaviljelytuotteiden osalta, joita ei ollut ostettu VBA:n välityksellä, ainakaan 1.5.1988 asti

a) neuvotella tällaisista tuotteista eivätkä toimittaa niitä VBA:n tiloissa muutoin kuin VBA:n luvalla ja sen asettamilla ehdoilla;

b) varastoida tällaisia tuotteita VBA:n tiloissa, elleivät ne olleet maksaneet sen asettamaa maksua,

ovat ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisia.

VBA:n tiloissaan toimiville jälleenmyyjille asettamat maksut, joilla pyritään estämään VBA:n laitosten väärinkäyttö (10 prosentin ja 0,25 NLG:n suuruiset maksut), sekä VBA:n ja jälleenmyyjien tekemät kauppasopimukset, sellaisina kuin ne on ilmiannettu komissiolle, ovat myös kyseisen artiklan vastaisia.

2. ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukainen poikkeuslupahakemus, joka koskee 1 kohdassa mainittuja sopimuksia, hylätään.

3. VBA ei saa ryhtyä toimenpiteisiin, joilla on sama tarkoitus tai vaikutus kuin 1 kohdassa mainituilla toimenpiteillä.

— —"

E *VBA:n uudet säännöt, jotka koskevat sen tiloissa toimivien jälleenmyyjien suoria hankintoja*

19 VBA kumosi 1.5.1988 alkaen muodollisesti huutokauppasääntöjen 5 kohdan 10 ja 11 alakohtaan perustuvat ostovelvoitteet ja tavaroiden vapaata hankintaa ja hallussapitoa koskevat rajoitukset sekä 10 prosentin ja 0,25 NLG:n järjestelmät mutta otti käyttöön käyttömaksun (facilitaire heffing). VBA otti käyttöön myös uudet versiot kauppasopimuksista.

Käyttömaksu (facilitaire heffing)

20 Nykyisessä muodossaan huutokauppasääntöjen 4 kohdan 15 alakohdassa todetaan, että tavaroiden toimittamisesta huutokauppatiloihin voidaan periä käyttömaksu. Tämän säännön mukaisesti VBA päätti 1.5.1988 alkaen sovellettavasta käyttömaksujärjestelmästä, jota on muutettu myöhemmin, etenkin syyskuussa 1988 ja helmikuussa 1990, komission kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen. Tätä järjestelmää sovelletaan VBA:n tiloissa toimivien jälleenmyyjien suoriin hankintoihin, koska kyseiset tavarat myydään käyttämättä VBA:n palveluja.

21 Järjestelmä oli vuonna 1991 seuraavanlainen:

a) Maksun suorittaa tavarantoimittaja eli henkilö, joka tuo itse tuotteet huutokauppatiloihin, tai yritys, joka on antanut valtuutuksen tätä varten. Tavarantoimitusta valvotaan tilojen sisäänkäynnillä. Tavarantoimittajan on ilmoitettava tuotujen tuotteiden lukumäärä ja laatu, muttei niiden määränpäätä.

b) Maksun määrä perustuu toimitettujen varsien (leikkokukkien osalta) tai kasvien lukumäärään.

c) Maksua tarkastetaan vuosittain, ja 1.5.1991 se vahvistettiin ajalle 1.7.—30.6.1991 määriltään seuraavanlaiseksi:

— 0,3 senttiä varrelta tuoduilta lehvistöiltä ja lehdettömiltä puutarhanarsisseilta;

— 1,3 senttiä varrelta leikkokukilta (1,8 senttiä joiltakin kukilta);

— 3,5 senttiä kasvilta (11,5 senttiä joiltakin kasveilta);

— 14,2 senttiä oksalta kymbidien osalta;

— 62,5 senttiä kasvilta, joka on läpimitaltaan yli 20 senttimetrin suuruisessa ruukussa.

d) VBA määrää edellä mainitut maksut kyseisten luokkien keskimääräisten, edeltävänä vuonna toteutuneiden vuosihintojen perusteella. VBA:n mukaan kunkin luokan keskimääräiseen vuosihintaan sovelletaan noin 4,3 prosentin korjauskerrointa.

e) VBA sovelsi helmikuusta 1990 alkaen käyttömaksuihin sovellettavia yksityiskohtaisia sääntöjä (ks. jäljempänä 34 kohta), joiden mukaan tavarantoimittajat voivat maksaa 5 prosentin maksun edellä b—d-kohdassa kuvatun järjestelmän soveltamisen sijasta. Tämä maksu sisältää lisäksi saamisia koskevan VBA:n tilityspalvelun.

f) VBA sitoutui komissioon nähden siihen, että se ei käytä tätä varten saamiaan tietoja muihin kuin hallinnollisiin tarkoituksiin.

g) Liiketilojen vuokralainen, joka tuo tavaroita VBA:n tiloihin, vapautetaan käyttömaksusta, jos hän on ostanut kyseiset tuotteet jostakin toisesta Euroopan yhteisön kukkahuutokaupasta tai jos hän on tuonut tuotteet Alankomaihin omaan lukuunsa, edellyttäen että hän ei jälleenmyy niitä jälleenmyyjille huutokauppatiloissa.

Kauppasopimukset

22 VBA poisti 29.4.1988 päivätyllä kiertokirjeellään 1.5.1988 alkaen kauppasopimuksissa siihen asti olleet rajoitukset, erityisesti hankintalähteitä koskevat rajoitukset. Kauppasopimusten lausekkeet, joissa siihen asti oli määrätty kahdesta erisuuruisesta tavaroiden arvoon perustuvasta maksusta eli 2,5 prosentin (A—E-tyyppiset sopimukset) ja 5 prosentin (F-tyyppiset sopimukset) suuruisesta maksusta, yhdenmukaistettiin tämän jälkeen siten, että 1.1.1989 alkaen käytössä oli vain yksi 3 prosentin suuruinen maksuluokka.

23 Tämän jälkeen käytössä oli kolmenlaisia kauppasopimuksia, joita kutsuttiin I-, II- ja III-tyyppisiksi sopimuksiksi ja joista kutakin käytettiin hieman eri tilanteessa (sen mukaan, vuokrasiko tavarantoimittaja liiketilat VBA:lta vai ei, ja sen mukaan, oliko hän jo aiemmin tehnyt kauppasopimuksen) mutta joiden ehdot olivat muuten lähes identtiset. Kaikkien näiden sopimusten mukaan maksu oli 3 prosenttia VBA:n tiloissa asiakkaille toimitettujen tavaroiden bruttoarvosta (jäljempänä 3 prosentin järjestelmä). VBA:n mukaan kyse on suurimmaksi osaksi tuotteista, joita ei viljellä riittävästi Alankomaissa, kuten orkideoista, proteoista ja liljoista. VBA tarjoaa tilityspalvelun.

F *Kauppakeskus Cultraa koskevat sopimukset*

24 VBA yritti suurentaa huutokaupattavien erien keskikokoa, joten pienet jälleenmyyjät (jotka ovat yleensä vähittäismyyjiä) eivät käytännössä voi osallistua huutokauppoihin. Nämä pienet jälleenmyyjät voivat kuitenkin tehdä hankintoja VBA:n

tiloissa toimivassa Cultra-nimisessä tukkukauppakeskuksessa, joka koostuu kuudesta noutotukkuliikkeestä, joista kaksi on leikko- ja kuivakukkien tukkumyyjiä, kaksi huonekasvien tukkumyyjiä, yksi puutarhakasvien tukkumyyjä ja yksi vesiviljelykasvien tukkumyyjä. Lukuun ottamatta yritystä, joka myy vesiviljelykasveja, näillä tukkumyyjillä on sopimukseen perustuva velvoite ostaa tavaransa VBA:n välityksellä.

G *Hallinnollisen menettelyn vaiheet vuoden 1988 päätöksen ja 4.3.1991 päivätyn kirjeen välisenä aikana*

25 VBA ilmoitti 19.7.1988 komissiolle 1.5.1988 alkaen sovellettavista sääntöjensä muutoksista, erityisesti uudesta käyttömaksusta (ks. edellä 19 kohta), muttei uusista kauppasopimuksista. Tämä ilmoitus kirjattiin numerolla IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II.

26 Kilpailuasioista vastaava komission jäsen ilmoitti heinäkuun 1988 lopussa päivätyllä kirjeellään VBA:lle, että sen säännöille voitaisiin antaa perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukainen poikkeuslupa, jos VBA ilmoittaisi muodollisesti ehdottamansa lisämuutokset.

27 Komissiolle ilmoitettiin VBA:n sääntöjen lisämuutokset 15.8.1988 asiaan nro IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II liittyen.

28 Myös kauppakeskus Cultraa koskevat sopimukset (jäljempänä Cultra-sopimukset) ilmoitettiin komissiolle 15.8.1988 ja ne kirjattiin numerolla IV/32.835 Cultra.

29 Florimex teki 18.5., 11.10. ja 29.11.1988 päivätyillä kirjeillään komissiolle muodollisesti valituksen, joka kirjattiin numerolla IV/32.751 ja joka koski käyttömaksua, ja se totesi erityisesti, että käyttömaksulla oli sama tarkoitus tai vaikutus kuin komission vuoden 1988 päätöksessä kielletyllä 10 prosentin järjestelmällä ja että joidenkin tuotteiden osalta käyttömaksu oli jopa korkeampi.

30 VGB teki 15.11.1988 päivätyllä kirjeellään vastaavan valituksen, joka kirjattiin numerolla IV/32.990.

31 Komissio ilmoitti 21.12.1988 päivätyillä kirjeillään Florimexille ja VGB:lle, että se oli aloittanut menettelyt asioissa IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II ja IV/32.835 Cultra, mistä seuraavat asetuksen N:o 17 9 artiklan 3 kohtaan perustuvat oikeusvaikutukset. Komissio totesi samoissa kirjeissä erityisesti, että käyttömaksu ei ole syrjivä verrattuna maksuihin, joita maksavat ne VBA:n jäsenet ja muut tavarantoimittajat, jotka myyvät tuotteitaan VBA:n huutokaupoissa. Cultra-sopimuksista komissio totesi, että niillä ei ollut tuntuvaa vaikutusta kilpailuun eikä jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

32 Komissio julkaisi 4.4.1989 neuvoston asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdan mukaisen tiedonannon 89/C 83/03, joka perustui asioissa IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II ja IV/32.835 Cultra asetuksen N:o 26 2 artiklaan (EYVL C 83, s. 3, jäljempänä 4.4.1989 annettu tiedonanto). Tässä tiedonannossa komissio ilmoitti aikomuksestaan tehdä VBA:n sääntöjä koskeva myönteinen päätös, joka koskee a) VBA:n jäsenten ja muiden tavarantoimittajien hankintoja huutokauppoja varten, b) näiden myyntien ehtoja mukaan lukien jotkut VBA:n säännöt, jotka

koskevat laatua ja vähimmäishintoja, c) käyttömaksua, jota sovelletaan VBA:n tiloissa toimivien jälleenmyyjien suoriin hankintoihin, ja d) Cultra-sopimuksia.

33 Florimex ja VGB esittivät 3.5.1989 päivätyillä kirjeillään huomautuksensa vastauksena 4.4.1989 annettuun tiedonantoon ja vastasivat samalla komission 21.12.1988 päivättyihin kirjeisiin. Kirjeissään kantajat vastustivat komission aikomusta tehdä myönteinen päätös käyttömaksuista ja Cultra-sopimuksista ja tekivät muodolliset valitukset kauppasopimusten osalta. Sen jälkeen Florimex täsmensi valituksiaan komissiolle osoittamillaan, 23.5. ja 14.6.1989 päivätyillä kirjeillään.

34 VBA ilmoitti komissiolle 7.2.1990 täydentävät sääntönsä, jotka koskevat "käyttömaksun soveltamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä" ja joiden mukaan tavarantoimittaja voi suorittaa käyttömaksun maksamalla VBA:lle kertaluonteisen maksun, jonka suuruus on 5 prosenttia tuotteiden arvosta ja joka sisältää VBA:n tilityspalvelun (ks. edellä 21 kohdan e alakohta). Samana päivänä VBA ilmoitti komissiolle uudet kauppasopimukset. Nämä ilmoitukset kirjattiin numerolla IV/33.624 Bloemenveilingen Aalsmeer III.

35 Komissio ilmoitti 24.10.1990 päivätyllä kirjeellään kantajille aikomuksestaan tehdä VBA:lle myönteinen päätös asiassa nro IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II erityisesti siltä osin kuin kyse on VBA:n jäsenten velvollisuudesta myydä huutokaupassa ja käyttömaksusta. Se ilmoitti myös, että Cultra-sopimuksia koskevien asiakirjojen nro IV/32.835 käsittely siis lopetetaan ilman muodollista päätöstä. Samalla komissio ilmoitti aikovansa lopettaa 7.2.1990 ilmoitettujen uusien kauppasopimusten sekä käyttömaksun soveltamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen (IV/33.624) käsittelyn tekemättä muodollista päätöstä, jos VBA sitoutuu näiden yksityiskohtaisten sääntöjen osalta käyttämään saamiaan tietoja ainoastaan tarjoamiensa palvelujen kirjanpidolliseen käsittelyyn eikä missään tapauksessa omiin kaupallisiin tarkoituksiinsa.

36 Kantajat toistivat väitteensä 26.11. ja 17.12.1990 päivätyissä kirjeissään sekä tämän asian osalta vastuussa olevien komission yksiköiden kanssa 27.11.1990 käydyssä keskustelussa. Valittajat vaativat erityisesti komissiota käsittelemään sille tehdyt valitukset muodollisesti.

H *Asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan mukainen, 4.3.1991 päivätty kirje ja 2.7.1992 tehty riidanalainen päätös*

37 Komissio ilmoitti valittajille 4.3.1991 päivätyllä kirjeellään (jäljempänä 6 artiklan mukainen kirje) neuvoston asetuksen N:o 17 19 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyistä kuulemisista 25 päivänä heinäkuuta 1963 annetun komission asetuksen N:o 99/63/ETY (EYVL 1963, L 127, s. 2268) 6 artiklan mukaisesti, että komissiolla olevien tietojen perusteella sillä ei ole aihetta hyväksyä valituksia, jotka koskevat VBA:n käyttömaksua.

38 Tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevat huomiot, joiden perusteella komissio teki tämän päätelmänsä, on esitetty yksityiskohtaisesti 6 artiklan mukaisen kirjeen liitteenä olevassa asiakirjassa. Komissio lähetti tämän asiakirjan myös VBA:lle 4.3.1991 täsmentäen tälle, että kyse on alustavasta luonnoksesta päätökseksi, jonka se aikoo tehdä asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti.

39 Tämän asiakirjan osassa "Oikeudellinen arviointi" komissio totesi ensiksi, että huutokauppojen hankintoja koskevat säännöt ja VBA:n tiloissa toimivien jälleenmyyjien suoria hankintoja koskevat säännöt ovat osa kaikkia niitä päätöksiä ja sopimuksia, jotka koskevat kukkaviljelytuotteiden tarjontaa VBA:n tiloissa ja jotka kuuluvat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Toiseksi komissio totesi, että nämä päätökset ja sopimukset ovat tarpeellisia perustamisso-

pimuksen 39 artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla.

40 Asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen soveltamisesta huutokauppojen hankintoihin komissio totesi 4.3.1991 päivätyn kirjeen liitteenä olevan asiakirjan II 2 kohdan a alakohdassa erityisesti seuraavaa:

"Huutokauppojen hankintoja koskevien sääntöjen keskeinen periaate on VBA:n jäsenten velvollisuus myydä huutokaupassa, mikä perustuu VBA:n sääntöjen 17 kohtaan. Tämä velvollisuus myydä huutokaupassa on olennainen osa VBA:n osuustoiminnallista organisaatiomuotoa, joka on tarpeen 39 artiklassa mainittujen yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tuottajaryhmittymien ja niiden yhteenliittymien merkitys yhteisessä maatalouspolitiikassa ilmenee 19.6.1978 annetusta neuvoston asetuksesta (ETY) N:o 1360/78. Perustamissopimuksen 39 artiklan 1 kohdan tavoitteita ei voida saavuttaa, jollei poisteta rakenteellisia puutteita, jotka vaikuttavat maataloustuotteiden tuotantoon ja erityisesti näiden tuotteiden jälleenmyynnin ensimmäiseen vaiheeseen. Tätä tilannetta voidaan parantaa siten, että itsenäiset maanviljelijät yhdistyvät ryhmittymiksi osuustoiminnallisella pohjalla osallistuakseen taloudelliseen kehitykseen yhteisellä toiminnalla, jolla pyritään muun muassa tarjonnan keskittämiseen (asetuksen (ETY) N:o 1360/78 viides ja kuudes perustelukappale).

Tätä yleistä periaatetta on sovellettava myös konkreettisesti tässä tilanteessa. VBA:n jäsenten rakennetta analysoitaessa ilmenee, että vaikka pieni ryhmä on yksin taloudellisesti varsin merkittävä, VBA:n tuottajien suuri enemmistö on

kuitenkin maataloustuottajia, jotka voivat ainoastaan tarjonnan keskittämisen avulla osallistua taloudelliseen kehitykseen paikallista tasoa laajemmin.

Osuustoiminnalliset yhdistykset voivat periaatteessa saavuttaa tavoitteensa parantaa markkinoinnin rakenteita ainoastaan, jos kaikkien jäsenten tarjonta keskitetään. Siten yhteisön toimilla, joilla pyritään parantamaan osuustoiminnallisten rakenteiden käyttöönottoa, edellytetään, että tuettavien ryhmittymien säännöissä on joko oltava yhdenmukaiset säännöt toimituksista ja markkinoille saattamisesta tai säännöt ryhmittymän koko kaupan pidettävän tuotannon markkinoille saattamisesta (asetuksen (ETY) N:o 1360/78 6 artiklan 1 kohdan c alakohta; asetuksen (ETY) N:o 1035/72 13 artikla)."

41 Asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen soveltamisesta VBA:n tiloissa toimivien jälleenmyyjien suoriin hankintoihin komissio totesi asiakirjan II 2 kohdan b alakohdassa seuraavaa:

"Käyttömaksut ovat olennainen osa VBA:n jakelujärjestelmää, jota ilman sen kilpailukyky ja siten myös sen olemassaolo vaarantuisi. Siten käyttömaksut ovat myös tarpeellisia 39 artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Jos VBA, joka on erikoistunut vientiin, aikoo kyetä saavuttamaan tavoitteensa yrityksenä eli jos se aikoo voida kehittyä tärkeänä kansainvälisen kukkakaupan hankintalähteenä ja ylläpitää tällaista toimintaa, kaupan kohteena olevien tuotteiden (kukkaviljelytuotteiden) pilaantuvan ja herkän luonteen takia on tarpeen, että vientiä harjoittavat jälleenmyyjät sijaitsevat maantieteellisesti lähellä VBA:ta. VBA:n omassa intressissään tavoittelema kysynnän maantieteellinen keskittyminen VBA:n

tiloihin ei ole seurausta pelkästään siitä, että siellä tarjotaan täydellinen valikoima tuotteita, vaan myös ja ennen kaikkea siitä, että näillä jälleenmyyjillä on siellä saatavilla palveluja ja laitoksia, jotka helpottavat kaupan harjoittamista.

Tarjonnan ja kysynnän maantieteellinen keskittyminen VBA:n tiloihin on taloudellinen etu, joka perustuu VBA:n huomattaviin aineellisiin ja aineettomiin ponnisteluihin.

Jos jälleenmyyjät voisivat hyötyä ilmaiseksi tästä edusta, VBA:n olemassaolo vaarantuisi, koska siten syrjittäisiin VBA:han sidoksissa olevia tavarantoimittajia, minkä takia VBA:lle välttämättömien kustannusten ja juoksevien käyttökulujen kattaminen estyisi."

42 Siitä, saako VBA käyttömaksusta perusteettoman edun, jonka vaikutuksena on kilpailun rajoittaminen, komissio totesi, että ei ollut tarpeen laskea maksujen määrää matemaattisella tarkkuudella siten, että kulut jaettaisiin ottaen huomioon yrityksen organisaatiorakenne, vaan riitti, että verrattiin kultakin tavarantoimittajalta laskutettujen maksujen suuruutta (4.3.1991 päivätyn kirjeen liitteenä olevan asiakirjan II 2 kohdan b alakohdan viides ja kuudes alakohta). Komissio päätteli seuraavaa:

"Huutokauppamaksuja ja käyttömaksuja vertailtaessa ilmenee, että tavarantoimittajien yhdenmukainen kohtelu on suurelta osin taattu. Tosin huutokauppamaksuista osa, jonka suuruutta ei voida määritellä tarkasti, koostuu huutokaupanpitäjälle tämän palveluista maksettavasta korvauksesta, mutta siltä osin kuin tässä tilanteessa on mahdollista verrata sitä suuruudeltaan käyttömaksuihin, tätä palvelua vastaa hankintavelvoite. VBA:n kanssa kauppasopimuksia tehneet jälleenmyyjät

vastaavat myös näistä hankintavelvoitteista. Siten käyttömaksuja koskevilla säännöillä ei ole sellaisia vaikutuksia, jotka olisivat yhteismarkkinoille soveltumattomia." (Ks. kirjeen liitteenä olevan asiakirjan II 2 kohdan b alakohdan seitsemäs alakohta.)

43 Lopuksi komissio totesi, että käyttömaksulla on sama vaikutus kuin huutokaupan pohjahinnalla. Komissio totesi seuraavaa: "Mitä alhaisempi hinta todellisuudessa saadaan, sitä merkittävämpi on maksu. Tämän seurauksena hankinnat vähenevät silloin, kun on liikatarjontaa, mikä on varmasti suotavaa." (Ks. kirjeen liitteenä olevan asiakirjan II 2 kohdan b alakohdan kuudes alakohta.)

44 Kantajat vastasivat 6 artiklan mukaiseen kirjeeseen 17.4.1991 päivätyllä kirjeellään, jossa ne totesivat pysyttävänsä käyttömaksua, Cultra-sopimuksia ja kauppasopimuksia koskevat valituksensa. Ne totesivat myös, että kyseisessä kirjeessä ei käsitelty Cultra-sopimuksia eikä uusia kauppasopimuksia, joten tältä osin asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan mukainen kirje oli puutteellinen.

45 Komissio lähetti 2.7.1992 kantajien asianajajalle kirjeen, jossa oli maininta "kirjattu vastaanottoilmoituksin", jonka numero oli SG (92) D/8782 ja jossa ilmoitettiin kantajien käyttömaksua koskevien valitusten lopullisesta hylkäämisestä. Tämä kirje haettiin kantajien asianajajan postilokeroa hoitavasta postikonttorista 13.7.1992.

46 Tässä 2.7.1992 päivätyssä kirjeessä (jäljempänä riidanalainen päätös) komissio täsmensi, että siinä mainitut perustelut täydentävät ja selventävät 6 artiklan mukaisessa kirjeessä, johon komissio viittasi, esitettyä. Komissio jatkoi seuraavasti:

"Komission kilpailuoikeudellinen arviointi perustuu kaikkiin VBA:n tiloissa tapahtuvaa kukkaviljelytuotteiden tarjontaa koskeviin päätöksiin ja sopimuksiin. Näissä

tiloissa toimivien myyjien suoria hankintoja koskevat säännöt ovat ainoastaan osa tästä kokonaisuudesta. Komission mielestä kaikki nämä päätökset ja sopimukset ovat periaatteessa tarpeellisia ETY:n perustamissopimuksen 39 artiklassa mainittujen päämäärien saavuttamiseksi. Komissio ei ole tähän mennessä vielä todennut tätä asetuksen N:o 26/62 2 artiklan mukaisessa muodollisessa päätöksessä, mikä ei vaikuta siihen, että komission kanta tältä osin on myönteinen."

47 Kun komissio oli tutkinut joitakin kantajien esittämiä lisäväitteitä, se totesi seuraavaa:

"Komissio ei kiellä sitä, että muunlaiset säännöt, jotka koskevat huutokauppatiloissa toimivien myyjien suoria hankintoja, olisivat mahdollisia. Tästä on hyvänä esimerkkinä Westlandin huutokauppasääntö. Kuitenkaan komission asiana ei ole verrata tällaisten sääntöjen etuja ja haittoja. Kyseisten myyjien on itse tehtävä tarpeelliset liiketoimintaansa koskevat päätelmät näistä eroista."

I *Kirjeenvaihto riidanalaisen päätöksen jälkeen*

48 Komissio ilmoitti kantajille 5.8.1992 päivätyllä kirjeellään, että se oli lopettanut kauppasopimuksia ja Cultra-sopimuksia koskevien asioiden tutkimisen, ja pyysi kantajia ilmoittamaan neljän viikon määräajassa, aikovatko ne pysyttää kyseisiä kauppasopimuksia ja Cultra-sopimuksia koskevat valituksensa.

49 Kantajien asianajaja vastasi 5.8.1992 päivättyyn kirjeeseen 22.12.1992 päivätyllä kirjeellä, jossa täsmennettiin, että olosuhteiden takia ei ollut ollut mahdollista vastata aiemmin, ja korostettiin, että kantajat halusivat pysyttää valituksensa.

50 Koska kantajien asianajajan terveydentila oli huomattavasti huonontunut, ne valitsivat 3.11.1993 uuden asianajajan. Hän pyysi 9.12.1993 päivätyllä kirjeellään komissiota määrittelemään kantansa 22.12.1992 päivättyyn kirjeeseen.

51 Komissio vastasi 9.12.1993 päivättyyn kirjeeseen 20.12.1993 päivätyllä kirjeellään, jossa se totesi erityisesti, että tutkittaessa väliaikaisesti 22.12.1992 päivättyä kirjettä viran puolesta ei ollut ilmennyt aihetta puuttua asiaan perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan tai 86 artiklan mukaisesti. Tämä 20.12.1993 päivätty kirje on kanteen kohteena asiassa T-77/94, VGB ym. vastaan komissio.

Asian käsittelyn vaiheet

52 Florimex nosti 21.9.1992 asiassa T-70/92 ja VGB asiassa T-71/92 kanteen riidanalaisesta päätöksestä.

53 Komissio esitti 16.10.1992 jättämällään asiakirjalla kummassakin asiassa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun prosessiväitteen.

54 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtajan 14.6.1993 antamalla määräyksellä asiat T-70/92 ja T-71/92 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomiota varten.

55 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (ensimmäinen jaosto) 6.7.1993 antamalla määräyksellä prosessiväite yhdistettiin pääasian käsittelyyn.

56 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtajan 13.7.1993 antamalla määräyksellä VBA hyväksyttiin väliintulijaksi yhdistetyissä asioissa T-70/92 ja T-71/92.

57 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 19.9.1995 tekemällä päätöksellä, joka tuli voimaan 1.10.1995, esittelevä tuomari siirrettiin toiseen jaostoon, jonne siten myös kyseiset yhdistetyt asiat siirrettiin.

58 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (toinen laajennettu jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Prosessinjohtotoimena komissiota pyydettiin vastaamaan kirjallisesti joihinkin kysymyksiin ennen istuntoa. Komissio esitti vastauksensa 3.4.1996.

59 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, jonka jäseninä olivat jaoston puheenjohtaja H. Kirschner sekä B. Vesterdorf, C. W. Bellamy, A. Kalogeropoulos ja A. Potocki, pidettiin näiden yhdistettyjen asioiden ja sitten asian T-77/94 osalta istunto 5.6.1996.

60 Koska tuomari H. Kirschner kuoli 6.2.1997, tämä tuomio on annettu työjärjestyksen 32 artiklan 1 kohdan mukaisesti niiden kolmen tuomarin kokoonpanossa, jotka ovat allekirjoittaneet tämän tuomion .

Asianosaisten ja väliintulijan vaatimukset

61 Kannekirjelmissään kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa riidanalaisen päätöksen. Vastauksessaan kantajat vaativat, että prosessiväite hylätään ja että vastaaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

62 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— ensisijaisesti jättää kanteet tutkimatta;

— toissijaisesti hylkää kanteet;

— velvoittaa kantajat vastaamaan solidaarisesti oikeudenkäyntikuluista.

63 Väliintulija tukee vastaajan vaatimuksia ja vaatii, että kantajat velvoitetaan vastaamaan solidaarisesti tässä oikeusasteessa aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista, mukaan lukien väliintulijan esittämät oikeudenkäyntikulut.

64 Väliintulohakemuksesta esittämissään huomautuksissa kantajat pysyttävät vaatimuksensa ja vaativat väliintulijan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

Tiivistelmä asianosaisten ja väliintulijan väitteistä ja niiden perusteluista

65 Tässä asiassa on selvää, että riidanalainen päätös sisältyy 2.7.1992 päivättyyn kirjeeseen, jossa on maininta "kirjattu vastaanottoilmoituksin" ja joka on osoitettu kantajien asianajajan toimiston postilokeroon ja tarkoitettu hänen tietoonsa. Asiakirja-aineistossa on postitoimiston todistus, jonka mukaan 2.7.1992 päivätty kirje noudettiin. Etupuolella on saapumisilmoitus, joka on seuraavanlainen: "Voitte noutaa postitoimiston aukioloaikoina jäljempänä mainitut postilähetykset." Tätä ilmoitusta seuraa maininta Brysselistä saapuneesta lähetyksestä ja leima, jonka päiväys on 9.7.1992. Kääntöpuolella on muun muassa vastaanottoilmoitus, jossa on allekirjoitus ja leima, jonka päiväys on 13.7.1992. On selvää, että postivirkailijat olivat panneet tämän saapumisilmoituksen kantajien asianajajan postilokeroon ja että tätä ilmoitusta näyttämällä riidanalainen päätös noudettiin postitoimistosta maanantaina 13.7.1992.

66 Tässä tilanteessa vastaaja toteaa, että 21.9.1992 nostetut kanteet on nostettu perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa määrätyn kahden kuukauden määräajan päätyttyä.

67 Tämä määräaika on vastaajan mukaan nimittäin alkanut siitä hetkestä, jolloin vastaanottajalla on ollut mahdollisuus tutustua päätökseen (asia 6/72, Europemballage ja Continental Can v. komissio, tuomio 21.2.1973, Kok. 1973, s. 215, 10 kohta; asia T-12/90, Bayer v. komissio, tuomio 29.5.1991, Kok. 1991, s. II-219, 19 kohta; tämä seikka vahvistetaan myös asiassa C-195/91 P, Bayer v. komissio, tuomio 15.12.1994, Kok. 1994, s. I-5619, 21 kohta). Vastaajan mukaan tässä asiassa vastaanottajalla on ollut "mahdollisuus tutustua" kyseiseen lähetykseen torstaina 9.7.1992 tai viimeistään perjantaina 10.7., joka on ilmoituksen hänen postilokeroonsa saapumisesta seuraava päivä, joten kannekirjelmät olisi pitänyt toimittaa ennen keskiyötä 16.9.1992 ottaen huomioon pitkien etäisyyksien vuoksi pidennetty määräaika.

Voidaan olettaa, että ilmoitus jätettiin postilokeroon ilmoituksessa mainittuna päivämääränä eli 9.7.1992. Ei ole kohtuutonta odottaa, että postilokeron haltija tyhjentää sen päivittäin jopa lomien aikana, ja viivyttely tässä on hänen oma riskinsä. Vastaaja lisää, että jos kantajien väitteet hyväksyttäisiin, kanteen nostamiselle asetettua määräaikaa olisi mahdollista kiertää, vaikka toimenpiteestä olisi saatu tieto jostakin muualta.

68 Vastaaja väittää myös, että kantajien asianajajalle annettu tiedoksianto tehtiin tavalla, jolla koko kirjeenvaihto kantajien kanssa oli käyty, ja tiedoksianto oli pätevä, koska tällainen tapa on komission vakiintunut käytäntö. Lähettäminen vastaanottajan postilokeroon eikä hänen toimistoonsa on myös pätevä toimintatapa.

69 Väliintulija tukee vastaajan väitteitä.

70 Kantajien mukaan kanteen nostamiselle asetettu määräaika on alkanut aikaisintaan 13.7.1992 eli päivänä, jolloin kantajien asianajajan työntekijä nouti lähetyksen postitoimistosta ja allekirjoitti vastaanottoilmoituksen. Ei ole sitä paitsi osoitettu, että saapumisilmoitus on jätetty postilokeroon torstaina 9.7.1992, vaan ainoastaan, että postilähetys saapui Amsterdamiin kyseisenä päivänä; ainoa varma, vastaanottoilmoituksen allekirjoituksella vahvistettu päivämäärä on lähetyksen noutopäivä eli 13.7.1992. Muuten kantajat katsovat, että pätevä tiedoksianto on aina tehtävä kyseisen yrityksen toimipaikassa (ks. asia 42/85, Cockerill-Sambre v. komissio, tuomio 26.11.1985, Kok. 1985, s. 3749) eikä yrityksen asianajalle. Tästä seuraa, että ratkaisevaa on ainoastaan se, milloin kantajat itse ovat tutustuneet päätökseen, mikä ei ole voinut tapahtua ennen 15.7.1992.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

71 Perustamissopimuksen 173 artiklan viimeinen kohta on seuraavanlainen: "Tässä artiklassa tarkoitettu kanne on pantava vireille kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta tai siitä, kun se on annettu kantajalle tiedoksi, taikka jollei säädöstä ole julkaistu tai annettu tiedoksi, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut siitä tiedon."

72 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen liitteen II ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen (jäljempänä työjärjestys) 102 artiklan 2 kohdan mukaan perustamissopimuksen 173 artiklan viimeisessä kohdassa määrättyä kahden kuukauden määräaikaa pidennetään kuudella päivällä sellaisen asianosaisen osalta, jonka kotipaikka on Alankomaissa. Jos määräajan viimeinen päivä on lauantai tai sunnuntai, katsotaan määräajan jatkuvan tätä seuraavan ensimmäisen työpäivän päättymiseen saakka (työjärjestyksen 101 artiklan 2 kohta). Määräajat alkavat kulua sitä päivää seuraavana päivänä, jona toimenpide annetaan tiedoksi (työjärjestyksen 102 artiklan 1 kohta ja 101 artiklan 1 kohdan a alakohta).

73 Kannekirjelmät jätettiin maanantaina 21.9.1992. Kanteet on siis otettava tutkittavaksi, jos määräaika kanteen nostamiselle on päättynyt kyseisenä päivänä, sunnuntaina 20.9. tai lauantaina 19.9.1992. Jotta asia olisi näin, tapahtuman, josta määräajan laskeminen aloitetaan, on täytynyt sattua aikaisintaan 13.7.1992.

74 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan asianosaisen, joka vetoaa siihen, että kanne on nostettu liian myöhään, on näytettävä toteen se, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi (asia T-94/92, X v. komissio, tuomio 9.6.1994, Kok. H. 1994, s. II-481, 22 kohta).

75 Tässä asiassa on selvää, että kantajien asianajajan työntekijä haki Brysselistä tullutta lähetystä koskevan saapumisilmoituksen työnantajansa postilokerosta 13.7.1992, jolloin hän esitti tämän ilmoituksen postitoimistossa ja sai haltuunsa komission 2.7.1992 päivätyn kirjeen.

76 Sitä vastoin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi ainoastaan todeta, että siitä, milloin saapumisilmoitus on toimitettu kantajien asianajajan postilokeroon, ei ole mitään näyttöä. Vastaaja ei siis voi näyttää toteen sen väitteensä perustana olevia tosiseikkoja, jonka mukaan kanteen nostamiselle asetettu määräaika on alkanut kulua 9.7. tai 10.7.1992, joten ei ole syytä tarkastella niitä oikeudellisia seurauksia, joita vastaaja on väitteestään johtanut.

77 Tästä seuraa, että kanteet otetaan tutkittaviksi.

Pääasia

78 Kantajien kanneperusteet koskevat menettelyvirhettä, puutteellisia perusteluja, oikeudellista virhettä ja sen lisäksi tai vaihtoehtoisesti ilmeistä arviointivirhettä. Nämä kanneperusteet on aiheellista luokitella neljäksi ryhmäksi: 1) menettelyvirhettä koskevat kanneperusteet, joiden mukaan käyttömaksua on virheellisesti käsitelty erikseen; 2) asetuksen N:o 17 19 artiklan rikkomista ja asetuksen N:o 26 2 artiklan mukaisen muodollisen päätöksen tekemättä jättämistä koskevat kanneperusteet; 3) kanneperusteet, jotka koskevat sitä, että asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä ei voida soveltaa ja että tältä osin perustelut ovat puutteelliset; ja 4) kanneperusteet, jotka koskevat ulkopuolisten tavarantoimittajien ja kauppasopimuksia tehneiden henkilöiden erilaista kohtelua käyttömaksun ja kauppasopimusten mukaisten maksujen osalta.

1. *Menettelyvirhettä koskevat kanneperusteet, joiden mukaan käyttömaksua on virheellisesti käsitelty erikseen*

Tiivistelmä asianosaisten ja väliintulijan väitteistä ja niiden perusteluista

79 Kantajat väittävät, että komissio menetteli virheellisesti niille vastaisella tavalla, koska se ei tehnyt yhtä, kaikkia kantajien valituksia koskevaa päätöstä. Lisäksi tämän komission virheen takia kyseessä on perustelujen puutteellisuus tai arviointivirhe tai molemmat näistä.

80 Kantajat korostavat, että ne tekivät valitukset paitsi käyttömaksusta myös kauppasopimuksista ja Cultra-sopimuksista erityisesti 3.5.1989 päivätyissä kirjeissään. Komissio oli kantajien mukaan kerännyt nämä eri valitukset yhdeksi asiakirjavihoksi ja luvannut päättää asian käsittelyn muodollisella päätöksellä, jotta kantajat voisivat nostaa kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Kantajat olivat koko hallinnollisen menettelyn ajan korostaneet, että VBA:n sääntöjen eri osia oli tarkasteltava kantajien ja VBA:n keskinäisten suhteiden valossa, kuten komissio oli tehnyt vuoden 1988 päätöksessään.

81 Näistä seikoista huolimatta 6 artiklan mukainen kirje koski ainoastaan käyttömaksua, mutta ei kauppasopimuksia eikä Cultra-sopimuksia. Kantajien menettelyllisiä oikeuksia on siis loukattu, koska se seikka, että riidanalainen päätös koskee ainoastaan osaa niiden esittämistä väitteistä, rajoittaa kantajille annettuja mahdollisuuksia saattaa asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Kantajat toteavat lisäksi, että niiden on nostettava uusi kanne ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, jos muut kohdat niiden tekemistä valituksista hylätään muodollisesti.

82 Lisäksi komissio on tehnyt arviointivirheen, koska se ei ole arvioinut muiden VBA:n soveltamien sääntöjen ja erityisesti kauppasopimusten ja Cultra-sopimusten valossa sitä, onko käyttömaksu yhteensoveltuva perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan kanssa, eikä komissio ole perustellut päätöstään tarkastella käyttömaksua erikseen eikä yhteydessä kauppasopimuksiin ja Cultra-sopimuksiin.

83 Vastaaja toteaa, että sillä ei ollut velvollisuutta käsitellä kaikkia valituksia samanaikaisesti yhdessä ja samassa menettelyssä (ks. yhdistetyt asiat 209/78—215/78 ja 218/78, Van Landewyck v. komissio, tuomio 29.10.1980, Kok. 1980, s. 3125,

31 kohta ja sitä seuraavat kohdat), varsinkin kun tässä asiassa komissio on saanut samanaikaisesti ilmoituksen ja valituksen, joita on lisäksi muutettu ja laajennettu monta kertaa.

84 Vastaaja korostaa erityisesti, että kauppasopimuksia koskeva valitus on tehty käyttömaksua koskevan valituksen tekemisen jälkeen ja että kyseisistä sopimuksista on ilmoitettu vasta 7.2.1990 eli 4.4.1989 annetun tiedonannon julkaisemisen jälkeen. Komissio ei halunnut arvioida kauppasopimuksia lopullisesti valitusta koskevassa tutkimusmenettelyssä niin kauan kuin se ei ollut arvioinut niitä lopullisesti ilmoitusmenettelyssä. Komissio oli ilmoittanut 24.10.1990 päivätyssä kirjeessään, että se aikoi laatia kirjeen kauppasopimusten käsittelyn päättämisestä toistaiseksi, kun taas käyttömaksun osalta se aikoi antaa muodollisen päätöksen, joka koskee VBA:n sääntöjen muita osia.

85 Käyttömaksua koskevan valituksen ja Cultra-sopimuksia koskevan valituksen erillisestä käsittelystä komissio toteaa, että näiden kahden valituksen sisältöjen välillä ei ole mitään yhteyttä etenkään siltä osin kuin ilmoitusta käyttömaksusta on arvioitava asetuksen N:o 26 perusteella ja ilmoitusta Cultra-sopimuksista asetuksen N:o 17 perusteella. Komission 24.10.1990 päivätyssä kirjeessä on komission mukaan todettu, että näitä kahta valitusta käsitellään eri menettelyissä.

86 Koska oli ilmennyt, ettei vielä ollut mahdollista tehdä asetuksen N:o 26 2 artiklan mukaista myönteistä päätöstä, komissio lähetti 4.3.1991 6 artiklan mukaisen kirjeen, joka koski ainoastaan käyttömaksua. Kun kantajat olivat 17.4.1991 päivätyssä kirjeessään vaatineet muiden valitustensa käsittelyä, komissio päätti käsitellä lopullisesti käyttömaksua koskevan valituksen eikä odottaa sitä, että Cultra-sopimuksista ja kauppasopimuksista tehtyjä valituksia koskevat menettelyt ovat päätösvaiheessa. Jos komissio ei olisi menetellyt tällä tavalla, kantajat eivät olisi voineet saada heinäkuussa 1992 käyttömaksua koskevaa lopullista päätöstä.

87 Missään tapauksessa ei voida pitää tosiseikkojen perusteella perusteltuina kantajien väitteitä siitä, että komissio on perustellut toimensa puutteellisesti ja/tai tehnyt ilmeisen arviointivirheen tutkiessaan käyttömaksua erikseen, mikä ilmenee 6 artiklan mukaisen kirjeen liitteenä olevasta asiakirjasta.

88 Väliintulija tukee komission näkemystä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

89 Tässä asiassa on syytä todeta, että komissio oli arvioinut voivansa esittää ensimmäisen kannanottonsa kaikista kantajien eri valituksista 24.10.1990 päivätyssä kirjeessään. Kuitenkin 6 artiklan mukainen 4.3.1991 päivätty kirje ja 2.7.1992 tehty riidanalainen päätös koskevat ainoastaan käyttömaksua. Komissio lähetti kauppasopimuksia ja Cultra-sopimuksia koskevan 5.8.1992 päivätyn kirjeen vasta 2.7.1992 päivätyn kirjeen jälkeen, mistä väistämättä seuraa, että kantajilla on ollut perustamissopimuksen 173 artiklan viimeisessä kohdassa määrättyjen määräaikojen takia velvollisuus nostaa kaksi erillistä kannetta.

90 Hallinnollisen menettelyn etenemistavan takia on siis aiheutunut viivytyksiä ja haittoja. Kuitenkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että riidanalaista päätöstä ei voida näiden seikkojen perusteella kumota.

91 Riidanalainen päätös nimittäin koskee ainoastaan käyttömaksun laillisuutta ja erityisesti sitä, onko se asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla "tarpeen perustamissopimuksen 39 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi". Komissio ei sitä vastoin ole vedonnut tähän säännökseen kauppasopimusten ja Cultra-sopimusten osalta. Tästä seuraa, että se, että

muista valituksista ei ole tehty päätöstä, voi olla ratkaisevaa tässä asiassa ainoastaan jos komissio ei riidanalaisessa päätöksessä ole ottanut huomioon sellaisia kohtia kauppasopimuksissa ja Cultra-sopimuksissa, jotka voisivat vaikuttaa käyttömaksun laillisuuteen asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen perusteella.

92 Kauppasopimusten osalta ainoa kantajien mainitsema seikka, joka voi vaikuttaa käyttömaksun laillisuuteen asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen perusteella, on väite, jonka mukaan kauppasopimuksiin sovellettavalla 3 prosentin maksulla syrjitään tavarantoimittajia, joiden on maksettava korkeampaa käyttömaksua (ks. jäljempänä 188 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Kuitenkin komissio on käsitellyt tätä seikkaa 6 artiklan mukaisen kirjeensä liitteenä olevan asiakirjan II 2 kohdan b alakohdan 7 alakohdassa esitetyssä oikeudellisessa arviossa, jossa se totesi, että VBA:n kanssa kauppasopimuksia tehneet tavarantoimittajat ovat hyväksyneet myös hankintavelvoitteet, joten kohtelu ei ole erilaista (ks. edellä 42 kohta).

93 Komissio ei siis ole laiminlyönyt ottaa riidanalaisessa päätöksessä huomioon kantajien väitteitä, jotka koskevat kauppasopimusten ja käyttömaksun välistä yhteyttä, ja kantajat ovat voineet esittää tätä koskevan näkemyksensä tässä oikeudenkäynnissä (ks. jäljempänä 188 ja sitä seuraavat kohdat).

94 Cultra-sopimusten osalta oikeudenkäyntiasiakirjoissa ei ole mitään, minkä perusteella voisi päätellä, että näiden sopimusten, jotka koskevat VBA:n toiminnan muita osia (edellä 24 kohta), olemassaolo voisi merkittävällä tavalla vaikuttaa asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaiseen komission arviointiin käyttömaksun laillisuudesta. Florimex sitä paitsi toteaa itse kannekirjelmässään (s. 3), että Cultra-sopimusten järjestelmä on ainoastaan marginaalisella tavalla merkityksellinen tässä asiassa.

95 Tästä seuraa, että väitettyä menettelyvirhettä koskeva kanneperuste, jonka mukaan käyttömaksua on virheellisesti käsitelty erikseen, on hylättävä.

2. *Asetuksen N:o 17 19 artiklan rikkomista ja asetuksen N:o 26 2 artiklan mukaisen muodollisen päätöksen tekemättä jättämistä koskeva kanneperuste*

Tiivistelmä asianosaisten väitteistä ja niiden perusteluista

96 Kantajat väittävät, että 4.4.1989 päivätty tiedonanto ei koskenut VBA:n täydentäviä sääntöjä, jotka koskevat käyttömaksun soveltamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, eikä uusia kauppasopimuksia, joista on ilmoitettu vasta helmikuussa 1990. Komissio on siis tässä asiassa tehnyt myönteisen päätöksen VBA:n sellaisista säännöistä, joista se ei ole kuullut ulkopuolisia asetuksen N:o 17 19 artiklan mukaisesti. Suullisessa käsittelyssä kantajat korostivat myös, että tässä asiassa komissiolla oli velvollisuus tehdä asetuksen N:o 26 2 artiklan mukainen muodollinen päätös.

97 Vastaajan mukaan 19 artiklan mukainen tiedonanto on osa hallinnollista menettelyä, joka seuraa ilmoitusta, eikä osa menettelyä, jossa valitus hylätään. Vastaaja katsoo myös, että asetuksen N:o 26 2 artiklan mukainen muodollinen päätös ei ollut tässä asiassa tarpeen.

98 Väliintulija ei ole esittänyt huomautuksia kanteen tästä osasta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

99 Asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohta on seuraavanlainen:

"Jos komissio aikoo antaa 2 artiklan nojalla puuttumattomuustodistuksen tai tehdä päätöksen perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta, sen on julkaistava tiivistelmä kyseisestä hakemuksesta tai ilmoituksesta ja kehotettava kaikkia niitä ulkopuolisia henkilöitä, joita asia koskee, antamaan komission tiedoksi vastineensa sen asettamassa määräajassa, joka ei saa olla yhtä kuukautta lyhyempi — — ."

100 Asetuksen N:o 26 2 artiklan 2 kohdan mukaan komissio tekee 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut päätökset, "sen jälkeen kun se on kuullut — — niitä yrityksiä tai yritysten yhteenliittymiä, joita asia koskee, sekä muita luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, joiden kuulemista se pitää tarpeellisena". Komission VBA:lle lähettämän 6 artiklan mukaisen kirjeen mukaan komissio tulkitsee tätä säännöstä siten, että sillä on velvollisuus ryhtyä samanlaiseen julkaisemiseen kuin mistä on säädetty asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdassa.

101 Näiden säännösten sanamuodostakin ilmenee, että asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdassa tai asetuksen N:o 26 2 artiklan 2 kohdassa ei kummassakaan velvoiteta ennakolliseen julkaisemiseen, jos komissio aikoo hylätä asetuksen N:o 17 3 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisen valituksen.

102 Vaikka oletettaisiin, että tässä asiassa riidanalainen päätös olisi merkinnyt VBA:n tekemän ilmoituksen takia tehtyä asetuksen N:o 26 2 artiklaan perustuvaa myönteistä päätöstä, kun otetaan huomioon erityisesti se, että asetuksen 6 artiklan mukaisen kirjeen liitteessä täsmennetään, että "menettelyn kohteena ovat komissiolle ilmoitetut päätökset — — jotka koskevat VBA:n tiloissa toimivien jälleenmyyjien suoria hankintoja", on todettava, että käyttömaksua koskevien

sääntöjen olennaiset osat on julkaistu tiedonannossa 4.4.1989 *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* (ks. edellä 32 kohta).

103 Tässä tiedonannossa ei ollut mainintaa sen julkaisemisen jälkeen annetuista soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (ks. edellä 34 kohta), millä ei ole merkitystä, koska niillä ei ole muutettu kyseisten sääntöjen olennaisia osia vaan pelkästään tehty ulkopuolisten esittämien huomautusten takia joitakin muutoksia, erityisesti sellainen muutos, jolla otettiin käyttöön 5 prosentin suuruinen kertaluonteinen maksu.

104 Se seikka, että tämä tiedonanto ei koskenut kauppasopimuksia, on myös merkityksetön, koska riidanalainen päätös koskee käyttömaksuja koskevia kantajien valituksia eikä kauppasopimuksia koskevia valituksia, joita koskee 5.8.1992 päivätty kirje (ks. edellä 48 kohta).

105 Tästä seuraa, että missään tapauksessa julkaiseminen ei ole ollut puutteellista sillä tavalla, että tässä asiassa vahingoitettaisiin kantajien etuja.

106 Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että komissiolla ei ollut velvollisuutta hylätä kantajien käyttömaksua koskevia valituksia ainoastaan sellaisella asetuksen N:o 26 2 artiklan mukaisella muodollisella päätöksellä, joka olisi koskenut VBA:n kaikkia sääntöjä. Koska komissio on hylännyt asetuksen N:o 17 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun valituksen, sen on ilmoitettava syyt, joiden takia valittajan sille esittämien tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen huolellinen tutkiminen ei johda siihen, että se aloittaisi perustamissopimuksen 85 artiklan rikkomista koskevaan menettelyn. Tämän tehdessään komissio voi perustamissopimuksen liitteessä II tarkoitettujen maataloustuotteiden osalta esittää syyt, joiden takia se katsoo, että asetuksen N:o 26 2 artiklan säännöksiä voidaan

soveltaa, eikä siten usko, että sen pitäisi valituksen huolellisen tutkimisen perusteella ryhtyä valittajan vaatimiin toimenpiteisiin. Komission velvollisuus perustella valituksen hylkääminen valittajalle ei kuitenkaan tarkoita sitä, että komissiolla olisi automaattisesti velvollisuus antaa valittajalle ositettu asetuksen N:o 26 2 artiklan mukainen muodollinen päätös (ks. analogisesti asia T-575/93, Koelman v. komissio, tuomio 9.1.1996, Kok. 1996, s. II-1, 38—44 kohta).

107 Edellä esitetystä seuraa, että tämä kanneperuste on hylättävä.

3. *Kanneperusteet, jotka koskevat sitä, että asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä ei voida soveltaa ja että tältä osin perustelut ovat puutteelliset*

Asianosaisten ja väliintulijan väitteet ja niiden perustelut

108 Kantajien väitteet koskevat riidanalaiseen päätökseen sisältyvän arvioinnin perusteluja ja paikkansapitävyyttä, kun päätöksessä todetaan, että käyttömaksu on olennainen osa perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamista varten tarpeellisten sopimusten kokonaisuutta asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla.

109 Kantajat toteavat ensiksi, että komissio ei ole riittävästi perustellulla tavalla selittänyt, mikä ero on käyttömaksulla ja vuoden 1988 päätöksessä kielletyllä 10 prosentin järjestelmällä. Kantajien mukaan 10 prosentin järjestelmän tavoitteena oli rajoittaa VBA:n tiloissa toimivien kauppiaiden valinnanvapautta, ja käyttömaksulla on sama tavoite ja sama vaikutus, mihin vuodesta 1988 alkaen tehdyt muutokset eivät ole vaikuttaneet. Tämä pitää paikkansa sitä suuremmalla syyllä, kun käyttömaksu on paljon korkeampi kuin entinen 10 prosentin maksu joidenkin erittäin monivartisten tuotteiden kuten karhunheinän ja narsissien osalta. Suullisessa käsittelyssä

kantajat lisäsivät, että kyseisessä kukkakaupassa voittomarginaali on noin 1 prosentti, joten 5 prosentin suuruisella maksulla saatetaan estää se, että ulkopuolisten tuottajien tuotteita toimitetaan VBA:n tiloissa toimiville ostajille.

110 Seuraavaksi kantajat toteavat, että komissio ei ole riittävästi perustellut toteamustaan, jonka mukaan käyttömaksun asettaminen on tarpeen perustamissopimuksen 39 artiklassa esitettyjen tavoitteiden savuttamiseksi asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla. Ne toteavat erityisesti, että komission riidanalaisessa päätöksessä omaksuma kanta on vastakkainen kuin vuoden 1988 päätöksessä esitetty (135—152 kohta) ja että VBA on ainoa huutokauppayritys, joka asettaa tällaisen maksun.

111 Tällainen täyskäännös voi olla perusteltu ainoastaan, jos sopimus oli tarpeellinen *kaikkien* yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi (asia 71/74, Frubo v. komissio, tuomio 15.5.1975, Kok. 1975, s. 563) ja jos perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisella vaarannettaisiin niiden toteuttaminen (asetuksen N:o 26 perustelukappaleet). Riidanalaisessa päätöksessä ei kuitenkaan selitetä, miten kukin 39 artiklan 1 kohdan a—e alakohdassa mainituista tavoitteista saavutetaan.

112 Erityisesti väitettä siitä, että käyttömaksu on tarpeellinen kaikkien perustamissopimuksen 39 artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja erityisesti maatalousväestön elintason, markkinoiden vakauden ja kohtuullisten kuluttajahintojen takaamiseksi, ei ole perusteltu eikä se vaikuta todennäköiseltä, eikä komissio ollut tätä mieltä vuoden 1988 päätöksessään.

113 Joka tapauksessa kantajat katsovat, että käyttömaksulla vääristetään kilpailua, koska se ei ole todellinen vastike laitosten käyttämisestä. Ulkopuolella toimivien, Florimexin kaltaisten yritysten on nimittäin itse hoidettava suuri osa palveluista (tilitykset, pakkaaminen, purkaminen, lajittelu jne,), joita VBA antaa jäsenilleen, joten käyttömaksu ei ole maksu käytöstä: kantajat käyttävät VBA:n laitoksia

ainoastaan kuljettaakseen sen tiloihin kukkaviljelytuotteita, joita ne myyvät tiloissa toimiville kauppiaille.

114 On epäolennaista perustella käyttömaksua sillä, että kysyntä on keskittynyttä. Vuokralaisille tarjotut logistiset ja tekniset toimenpiteet eivät ole mitään muuta kuin menetelmiä, joilla mahdollistetaan pakettiauton ajaminen niiden vuokraamien tilojen luo, mikä on palvelu, jota vuokralaisilla on oikeus odottaa vastineena korkeista vuokrista. VBA:n väitteet, jotka koskevat sen kaupallisia, taloudellisia ja henkisiä ponnisteluja, eivät perustu mihinkään, eikä mainittuja suorituksia yksilöidä. VBA:n erityinen jakelujärjestelmä vastaa lukuisten muiden huutokauppayritysten järjestelmiä.

115 Jos käyttömaksua ei olisi, VBA:n olemassaolo ei vaarantuisi, ja käyttömaksun takia VBA:n jäseniä ja muita tavarantoimittajia kohdellaan pikemminkin eri tavalla kuin yhdenvertaisesti. Komission tekemä vertailu käyttömaksun ja VBA:n jäsenten maksamien maksujen välillä ei ole enää pätevä, koska muista maksuista VBA tarjoaa vastineena palveluja.

116 Lisäksi komissio ei ole riidanalaisessa päätöksessä riittävästi selvittänyt syitä, joiden takia perustamissopimuksen 39 artiklan tavoitteiden mukaisia ovat jotkut käyttömaksun ominaisuudet, jotka on mainittu erityisesti kantajien 17.4.1991 päivätyssä kirjeessä ja joita ovat käyttömaksun soveltaminen a) tuotteisiin, joita ei ole viljelty Euroopan yhteisössä, b) tuotteisiin, joissa on niin paljon varsia, että maksua ei voida laskea, ja c) tuotteisiin, joita ei käytännössä jälleenmyydä VBA:n välityksellä.

117 Lisäksi ei ole perusteltua, että maahantuotuihin tuotteisiin sovelletaan maksua, jonka vaikutus vastaa huutokaupan pohjahinnan vaikutusta, koska kyse ei ole VBA:n välityksellä jälleenmyydyistä tuotteista ja koska niistä joudutaan jo maksamaan huomattavia tuontikuluja.

118 Vastaaja korostaa ensiksi, että syyt, joiden takia se ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin käyttömaksun osalta, on selvästi esitetty 6 artiklan mukaisessa kirjeessä ja riidanalaisessa päätöksessä: käyttömaksuun sovellettavat säännöt ovat olennainen osa suoria toimituksia koskevien VBA:n sääntöjen kokonaisuutta, mutta vaikka käyttömaksu on toimi, jollaista perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitetaan, se täyttää myös asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaiset edellytykset, joten 85 artiklan 1 kohtaa ei voida siihen soveltaa.

119 Vastaaja toteaa väitetyistä perustelemattomista eroista vuoden 1988 päätöksen ja riidanalaisen päätöksen välillä, että käyttömaksu ja entinen 10 prosentin järjestelmä ovat huomattavan erilaisia, koska aiempi järjestelmä perustui erityisesti VBA:n tiloissa toimivien vuokralaisten yksinostovelvoitteeseen, ja tämä on nyt poistettu. Vuoden 1988 päätös koski VBA:n vuokralaisten vertikaalista integraatiota sen myyntijärjestelmässä, kun taas nykyinen taloudellinen ja oikeudellinen tilanne on täysin erilainen. Kantajat eivät ole myöskään osoittaneet, että käyttömaksulla on luotu yksinostovelvoitteeseen rinnastettava tilanne, koska tavarantoimittajat ja ostajat voivat vapaasti kääntyä muiden asiakkaiden tai muiden hankintalähteiden puoleen, jos VBA:n tarjoamat ehdot eivät niitä kiinnosta. Lisäksi kantajilla on nyt mahdollisuus maksaa kertaluontoinen 5 prosentin suuruinen maksu.

120 Vastaaja arvioi siitä kysymyksestä, täyttyvätkö asetuksen N:o 26 2 artiklan mukaiset edellytykset, että 6 artiklan mukaisen kirjeen liitteessä on annettu tältä osin riittävät perustelut. Samoin kantajien mainitsemien käyttömaksun ominaisuuksien osalta komission kanta on riittävästi perusteltu riidanalaisessa päätöksessä. Missään tapauksessa komissiolla ei ole velvollisuutta ottaa kantaa kaikkiin väitteisiin

valitusta hylätessään (ks. asia T-7/92, Asia Motor France ym. v. komissio, tuomio 29.6.1993, Kok. 1993, s. II-669, 31 kohta).

121 Vastaaja arvioi erityisesti, että käyttömaksulla pyritään ainoastaan varmistamaan, että VBA:n olemassaoloa ei vaaranneta sillä, että tavarantoimittajat hyötyvät ilmaiseksi sen ponnistuksista. Käyttömaksun vaikutus vastaa huutokaupan pohjahinnan vaikutusta, minkä takia kaikkia tavarantoimittajia kohdellaan tasapuolisesti. Asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen soveltamisen edellytykset siis täyttyvät.

122 Vastaaja täsmentää vastauksessaan, että 39 artiklan tavoitteet edellyttävät, että kaikki tavarantoimittajat myötävaikuttavat VBA:n investointeihin, koska jos ainoastaan jäsenet vastaisivat kuluista, ne saattaisivat haluta luopua jäsenyydestä. Suullisessa käsittelyssä komissio lisäsi, että jotta VBA olisi tehokas osuuskuntana, sillä on oltava jokin perusta. Jos maksua ei olisi, olisi vaarana, että useat, etenkin kaikkein tärkeimmät jäsenet eroaisivat osuuskunnasta ja tekisivät toimitukset suoraan VBA:n tiloissa toimiville tukkumyyjille maksamatta komissiota ja turvautumatta tarjouskelloon.

123 Käyttömaksulla pyritään siis suojaamaan osuustoiminnallista yhdistystä itseään ja tarjouskellon merkitystä hintojen muodostuksessa. On luonnollista, että maahantuojat osallistuvat myös VBA:n kulujen kattamiseen, koska kysynnän keskittyminen sen tiloihin mahdollistaa sen, että ne saavat huomattavia suurtuotannon etuja. Lisäksi huomattavaa, kysynnän keskittymisestä syntyvää taloudellista etua koskevan kustannuksen ei voida katsoa jo sisältyvän vuokralaisten maksamiin vuokriin, joten muiden tavarantoimittajien kuin vuokralaisten on maksettava siitä erikseen.

124 Vastaaja kiistää, että Florimex joutuisi maksamaan enemmän kuin muut tavarantoimittajat, ja korostaa, että se voi valita 5 prosentin kertaluonteisen maksun moni-

vartisille tuotteille. Vastaaja kiistää myös, että maksulla vääristettäisiin kilpailua VBA:n eduksi ja VBA:n jäsenten vahingoksi. Varsien määrän perusteella maksettavan maksun asettamisen tarkoituksena on suojata hintojen luottamuksellisuutta, ja joka tapauksessa VBA on sitoutunut käyttämään saamiaan tietoja ainoastaan hallinnollisiin tarkoituksiin.

125 Lisäksi merkityksellistä ei ole taloudellinen rasitus, joka käyttömaksu on joillekin kukkaviljelytuotteiden luokille, kuten koristelehvistöille, vaan sen vahvistaminen, vastaavatko eri tavarantoimittajat investointien rahoituksesta samalla tavalla. Komission mukaan näin on.

126 Väliintulija korostaa ensiksi, että toisin kuin vuoden 1988 päätöksellä kielletyllä järjestelmällä, käyttömaksulla on mahdollistettu se, että VBA:n tiloissa toimivat yritykset voivat käydä kauppaa tuotteista, joita ei ollut toimitettu sen välityksellä. Vuoden 1988 syyskuusta alkaen käyttömaksu on asetettu ainoastaan tavarantoimittajille, eikä ostajien tarvitse enää toimittaa tietoja tältä osin. Tavarantoimittajien ei myöskään tarvitse ilmoittaa tuotteidensa määränpäätä, joten VBA:lla ei enää voi olla kilpailun kannalta arkaluonteisia tietoja, ja sitä paitsi se on nimenomaisesti sitoutunut komissioon nähden olemaan käyttämättä saamiaan tietoja kaupallisiin tarkoituksiin. Lisäksi tavarantoimittajalla on nyt mahdollisuus valita joko kappalemäärään perustuva maksu tai kertaluonteinen maksu, jonka määrä on 5 prosenttia tuotteiden arvosta.

127 Väliintulijan mukaan vuoden 1988 päätöksellä ei ole kielletty kaikkia tavarantoimituksiin sovellettavia maksuja, eikä perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdasta voida johtaa tällaista kieltoa. Vuoden 1988 päätöksessä päinvastoin arvioitiin, että 10 prosentin määrä on liian korkea, ja hyväksyttiin periaatteessa maksu, koska näin maksetaan korvausta VBA:n luovuttamista käyttöoikeuksista, ja koska VBA:n tiloissa toimivat yritykset osallistuvat jakelujärjestelmään, joka on pohjimmiltaan myönteinen (148 ja 163 kohta).

128 Siitä, onko käyttömaksu perusteltu, komissio toteaa, että kunkin myyjän käyttämä jakelujärjestelmä on enemmän kuin logistiset ja tekniset toimenpiteet ja kattaa kaikki VBA:n kaupalliset, henkiset ja taloudelliset ponnistelut. Vuoden 1988 päätöksessään komissio hyväksyi periaatteen, jonka mukaan maksun periminen on perusteltua, jotta voidaan suojella toisaalta tarjouskellon merkitystä hintojen muodostuksessa (147 ja 148 kohta) ja toisaalta VBA:n taloudellisia etuja ja sitä, että se toteuttaa erityisen jakelujärjestelmän (163 kohta). Väliintulija korostaa, että käyttömaksu peritään paitsi ulkopuolisilta tavarantoimittajilta myös myyjiltä, jotka toimivat sen tiloissa ja toimittavat tuotteita, joiden osalta sen järjestelmästä ei ole ollut hyötyä.

129 Suullisessa käsittelyssä väliintulija täsmensi erityisesti, että maksun poistaminen on uhka osuuskunnan olemassaololle, koska jotkut jäsenet saattaisivat harkita tuotteiden toimittamista VBA:n tiloihin käyttämättä tarjouskelloa. Koska 20 prosenttia jäsenistä vastaa 80 prosentin osuudesta tavaroiden kuljetuksesta, järjestelmän tehokkuus riippuu sen tärkeimpien jäsenten halukkuudesta olla siinä mukana. Väliintulija totesi suullisessa käsittelyssä siitä, että muut huutokauppayritykset eivät kanna tällaista maksua, että sen tilanne on erilainen, koska sen tilat sijaitsevat lähellä Schipholin lentokenttää, minkä takia se on houkutteleva ulkopuolisille. Lisäksi VBA vuokraa huomattavasti suuremman pinta-alan.

130 Käyttömaksun määrä on väliintulijan mukaan tällä hetkellä keskimäärin noin 4,5 prosenttia kunkin tuoteluokan arvosta, vaikka joidenkin tuotteiden osalta käyttömaksu vaihtelee sesongin ja markkinahinnan mukaan. Kantajien mainitsemille tuotteille (karhunheinä ja narsissikimput) on asetettu erityisen alhainen maksu, ja on mahdollista valita 5 prosentin suuruinen kertaluonteinen maksu. Säännöt ovat siis mahdollisimman objektiivisia ja niiden yhteensoveltuvuutta kilpailuoikeuden kanssa ei voida tarkastella sillä perusteella, mikä vaikutus tässä järjestelmässä aiheutuu yhden toimijan myydessä kyseisiä erityistuotteita.

131 Jäsenten ja muiden huutokaupassa myyvien tavarantoimittajien maksamien maksujen vertailu osoittaa väliintulijan mukaan, että käyttömaksu ei ole kohtuuttoman korkea ja että väliintulija ei saa siitä mitään, kilpailevia tavarantoimittajia vahingoittavaa kilpailuetua. Missään tapauksessa sillä ei ole velvollisuutta sallia kilpailevia toimituksia, jotka hyötyvät niistä palveluista, erityisesti suurtuotannon eduista kuljetuskustannuksissa, joita se tarjoaa sanan laajimmassa merkityksessä kysynnän keskittymisen takia, vaatimatta kohtuullista korvausta, jotta se voi suojata sekä etujaan että tarjouskellon merkitystä myyntihintojen muodostuksessa.

132 Lopuksi väliintulija on suullisessa käsittelyssä vedonnut asiassa C-250/92, DLG, 15.12.1994 annettuun tuomioon (Kok. 1994, s. I-5641, 35 kohta) ja asiassa C-399/93, Oude Luttikhuis ym., 12.12.1995 annettuun tuomioon (Kok. 1995, s. I-4515, 14 kohta) ja todennut, että käyttömaksu on tarpeellinen rajoitus osuuskunnan moitteettoman toiminnan varmistamiseksi, joten se ei kuulu perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Väliintulija on myös todennut, että asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan toista virkettä, sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin on sitä edellä mainitussa asiassa Oude Luttikhuis antamassaan tuomiossa tulkinnut, voidaan soveltaa tässä asiassa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

Sovellettavat oikeussäännöt

133 Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Yhteismarkkinoille soveltumattomia ja kiellettyjä ovat sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla tai joista seuraa, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy yhteismarkkinoilla — — ."

134 Asetuksen N:o 26 1 artiklan mukaan 85 artiklan 1 kohtaa sovelletaan kaikkiin 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelyihin, jotka koskevat perustamissopimuksen liitteessä II lueteltujen tuotteiden tuotantoa tai kauppaa, jollei 2 artiklasta muuta johdu.

135 Asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäinen virke on seuraavanlainen:

"Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta —— sopimuksiin, päätöksiin ja menettelyihin —— jotka ovat tarpeen —— 39 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi."

136 Perustamissopimuksen 39 artiklan 1 kohta on seuraavanlainen:

"1. Yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on:

a) lisätä maatalouden tuottavuutta edistämällä teknistä kehitystä sekä varmistamalla, että maataloustuotantoa kehitetään järkiperäisesti ja että tuotannontekijöitä, varsinkin työvoimaa, hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla;

b) taata näin maatalousväestölle kohtuullinen elintaso erityisesti lisäämällä maataloudessa työskentelevien henkeä kohti laskettuja tuloja;

c) vakauttaa markkinat;

d) varmistaa tarvikkeiden saatavuus;

e) taata kohtuulliset kuluttajahinnat."

137 Tässä asiassa on riidatonta se — minkä vastaaja on vahvistanut suullisessa käsittelyssä — että komissio totesi 6 artiklan mukaisen kirjeen liitteessä, joka on olennainen osa riidanalaisen päätöksen perusteluja, että käyttömaksu ei kuulu perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan pelkästään sen takia, että se on "olennainen osa VBA:n jakelujärjestelmää", joka on vastaajan mukaan tarpeellinen perustamissopimuksen "39 artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi" asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla.

138 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ei siis pyydetä esittämään käsitystään väliintulijan suullisessa käsittelyssä esittämistä väitteistä, jotka koskevat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamatta jättämistä tai asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen mahdollista soveltamista, vaan pelkästään sen päätelmän laillisuudesta, jonka komissio esitti riidanalaisessa päätöksessä ja jonka mukaan käyttömaksuun sovelletaan asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä.

Riidanalaisen päätöksen perustelut

a) Alustavat päätelmät

139 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan siitä huolimatta, että komissiolla ei ole velvollisuutta vastata kaikkiin kyseessä olevien yritysten esittämiin tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskeviin huomautuksiin, jokaisen jollekin vastaisen päätöksen perustelujen on oltava sellaiset, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi valvoa toimen laillisuutta ja että sekä jäsenvaltioille että henkilöille, joita toimi

koskee, selviää se, minkälaisessa tilanteessa komissio on soveltanut perustamissopimusta (ks. esim. asia C-360/92 P, Publishers Association v. komissio, tuomio 17.1.1995, Kok. 1995, s. I-23, 39 kohta).

140 Kantajat väittävät ensiksi, että käyttömaksu tarkoittaa aiemman 10 prosentin maksun asettamista uudelleen eri muodossa, vaikka 10 prosentin maksu oli asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä mainittujen edellytysten vastainen, minkä komissio on todennut vuoden 1988 päätöksen 137—153 kohdassa. Riidanalaisen päätöksen perustelut ovat siten puutteelliset, koska komissio ei ole selittänyt, miksi tässä ei tehdä samaa päätelmää.

141 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että aiempi 10 prosentin järjestelmä asetettiin VBA:n tiloissa toimiville jälleenmyyjille osana kaikkia tuolloin sovellettuja VBA:n sääntöjä, joissa näitä jälleenmyyjiä kiellettiin tekemästä hankintojaan ulkopuolisilta tavarantoimittajilta ilman VBA:n ennakollista lupaa ja joiden tarkoituksena oli "estää VBA:n laitosten väärinkäyttö" (ks. edellä 13 ja 14 kohta sekä vuoden 1988 päätöksen 48, 49, 56 ja 112 ja sitä seuraavat kohdat). Aiempi 10 prosentin järjestelmä siis liittyi VBA:n tiloissa toimiville jälleenmyyjille asetettuun yksinostovelvoitteeseen. Lisäksi tämän maksun perimismenettely mahdollisti sen, että VBA sai täsmällisiä tietoja vuokralaistensa ulkopuolisista hankintalähteistä (ks. vuoden 1988 päätöksen 118 kohta).

142 Tässä asiassa tarkoitettuun käyttömaksuun sitä vastoin ei liity VBA:n tiloissa toimiville jälleenmyyjille asetettua yksinostovelvoitetta, koska tällainen velvoite poistettiin vuoden 1988 päätöksen takia (edellä 19 kohta). Lisäksi sen jälkeen ulkopuolisen tavarantoimittajan, eikä ostajan, on maksettava käyttömaksu, jonka määrä lasketaan aivan eri tavalla kuin aiemmassa 10 prosentin järjestelmässä. VBA on sitä paitsi sitoutunut siihen, että se ei käytä tätä varten saamiaan tietoja muihin kuin hallinnollisiin tarkoituksiin (edellä 21 kohta).

143 Tästä seuraa, että käyttömaksun osalta ei voida tehdä samaa päätelmää kuin aiemman 10 prosentin järjestelmän osalta pelkästään sillä perusteella, että komissio totesi vuoden 1988 päätöksessään, että kyseinen järjestelmä ei täyttänyt asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuja edellytyksiä.

144 Tämä käsitys sitä paitsi vahvistetaan vuoden 1988 päätöksen 148 kohdassa, jossa komissio on todennut, että päätöksen tarkoituksena ei ole "taata kaikissa oloissa täysin vapaita VBA:n vuokralaisten tavarantoimituksia" ja että se "ottaa huomioon sen, että VBA:n vuokralaiset osallistuvat erityiseen jakelujärjestelmään, joka on pohjimmiltaan myönteinen".

145 Tästä seuraa, että riidanalaisen päätöksen perustelut eivät ole puutteelliset pelkästään sen takia, että komissio ei ole nimenomaisesti selittänyt käyttömaksun ja aiemman 10 prosentin järjestelmän välistä eroa.

146 Vaikka käyttömaksu ei tosiasiallisesti ja oikeudellisesti vastaa aiempaa 10 prosentin järjestelmää, on kuitenkin niin, että tässä asiassa on kyse maatalousalan osuuskunnan säännöistä, joissa asetetaan maksu kahden ulkopuolisten ryhmän välisille liiketoimille, ja nämä ryhmät ovat VBA:n tiloissa toimivat itsenäiset tukkumyyjät ja tavarantoimittajat, jotka haluavat toimittaa näille ostajille joko muiden yhteisön maataloustuottajien tuotteita tai kolmansista maista peräisin olevia tuotteita, jotka ovat yhteisössä vapaassa vaihdannassa. Tällainen maksu vaikuttaa muihinkin kuin osuuskunnan jäsenten keskinäisiin suhteisiin ja on luonteeltaan itsenäisten tukkumyyjien ja sellaisten kukkaviljelijöiden, jotka eivät ole kyseisen osuuskunnan jäseniä, välisen kaupan rajoitus.

147 Tähän mennessä komissio ei ole koskaan katsonut, että osuuskunnan jäsenten välinen sopimus, joka vaikuttaa henkilöiden, jotka eivät ole jäseniä, mahdollisuuteen päästä vapaasti käyttämään maataloustuottajien jakelukanavia, olisi tarpeellinen perustamissopimuksen 39 artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

148 Aiemmassa päätöskäytännössään komissio on sitä paitsi yleensä katsonut, että sopimukset, joita ei ole mainittu yhteisen markkinajärjestelyn perustavassa asetuksessa keinona 39 artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi, eivät ole asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla tarpeellisia, kuten julkisasiamies Tesauro totesi edellä mainitussa asiassa Oude Luttikhuis ym. antamassaan ratkaisuehdotuksessa (Kok. 1995, s. I-4480).

149 Edellä mainitussa elävän kasviaineiston ja kukkaviljelytuotteiden yhteisen markkinajärjestelyn luomisesta 27.2.1968 annetussa asetuksessa (ETY) N:o 234/68 ei säädetä siitä, että maatalousalan osuuskunnilla olisi mahdollisuus asettaa kolmansille tällainen maksu. Tilanne on sama muiden Euroopan yhteisön toimien osalta, joita sovelletaan muilla maatalouden aloilla ja joihin on viitattu 6 artiklan mukaisen kirjeen liitteessä (edellä 40 kohta). Hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä 18 päivänä toukokuuta 1972 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1035/72 (EYVL L 118, s. 1) tai tuottajaryhmittymistä ja niiden yhteenliittymistä 19 päivänä kesäkuuta 1978 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1360/78 (EYVL L 166, s. 1) ei nimittäin kummassakaan säädetä tässä asiassa kyseessä olevan kaltaisesta maksujärjestelmästä.

150 Lisäksi komissio on todennut vastauksessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, että sillä ei ole tietoa käyttömaksua vastaavan maksun olemassaolosta muilla maatalouden aloilla Alankomaissa tai yhteisössä.

151 Tässä tilanteessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että komission täytyi esittää erityisen selvät perustelut, koska sen päätös ulottuu huomattavasti pidemmälle kuin aiemmat päätökset (asia 73/74, Papiers peints v. komissio, tuomio 26.11.1975, Kok. 1975, s. 1491, 31—33 kohta).

152 Asia on näin varsinkin, kun asetuksen N:o 26 2 artiklaa on tulkittava suppeasti, koska se on poikkeus yleisesti sovellettavasta perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdasta (em. asia Oude Luttikhuis ym., tuomion 23 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

153 Kuten kantajat ovat todenneet, vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä sovelletaan ainoastaan, jos kyseisellä sopimuksella edistetään kaikkien 39 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamista (ks. em. asia Frubo v. komissio, tuomion 22—27 kohta ja em. asia Oude Luttikhuis ym., tuomion 25 kohta). Tästä seuraa, että komission perusteluista on ilmettävä, miten kyseisellä sopimuksella saavutetaan kukin 39 artiklassa esitetyistä tavoitteista. Jos näiden toisinaan vastakkaisten tavoitteiden välillä on ristiriita, komission perusteluista on ilmettävä ainakin, miten se on voinut yhdistää nämä tavoitteet siten, että asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä voidaan soveltaa.

154 Näiden alustavien päätelmien perusteella on tutkittava riidanalaisen päätöksen perusteluja niiden kolmen pääasiallisen väitteen osalta, jotka on esitetty käyttömaksun perustelemiseksi asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti ja jotka ovat seuraavat: tarve varmistaa VBA:n olemassaolon jatkuminen; se, että käyttömaksun asettamiselle on olemassa vastine; ja käyttömaksun ja huutokaupan pohjahinnan sama vaikutus.

b) Riidanalaisen päätöksen perustelut VBA:n olemassaolon jatkumisen osalta

155 Vastaaja pyrkii osoittamaan, että VBA:n järjestelmä käyttömaksu mukaan lukien on tarpeen perustamissopimuksen 39 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi, pääasiallisesti sillä, että ilman käyttömaksua VBA:n olemassaolo vaarantuisi. Komissio toteaa ensinnäkin, että VBA toimii osuuskuntana, jonka perustana on jäsenten velvollisuus myydä huutokaupassa ja jota komissio pitää tarpeellisena

perustamissopimuksen 39 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi, koska näin aikaansaatu tarjonnan keskittyminen mahdollistaa helposti pilaantuvien kukkaviljelytuotteiden jälleenmyynnin tehokkaasti. Toiseksi komissio katsoo, että käyttömaksu on VBA:n jakelujärjestelmän olennainen osa, jota ilman joillakin sen jäsenillä ja erityisesti niillä, joiden merkitys sille on suuri, on houkutus luopua jäsenyydestä ja toimittaa tuotteensa suoraan sen tiloissa toimiville ostajille myymättä niitä huutokaupassa ja maksamatta maksuja. Tässä tilanteessa VBA:n investointikustannusten ja juoksevien kulujen kattaminen olisi mahdotonta, minkä takia jopa sen olemassaolo ja siten 39 artiklan tavoitteiden toteutuminen vaarantuisivat.

156 Kantajat eivät ole kiistäneet ensimmäisen väitteen osalta sitä, että VBA:n valitsema osuustoiminnallinen muoto periaatteessa vastaa perustamissopimuksen 39 artiklassa esitettyihin tavoitteisiin erityisesti siksi, että sillä mahdollistetaan sen jäsenten tarjonnan keskittyminen ja niiden usein erittäin herkästi pilaantuvien tuotteiden tehokas jälleenmyynti huutokaupassa. Sitä paitsi sekä kansallinen lainsäätäjä että yhteisön viranomaiset suosivat osuuskunnan oikeudellista muotoa keinona nykyaikaistaa ja järkeistää maatalousalaa sekä tehdä yrityksistä tehokkaampia (em. asia Oude Luttikhuis ym., tuomion 12 kohta).

157 Kantajat kuitenkin kiistävät komission toisen väitteen ja toteavat, että ensinnäkään VBA:n olemassaolon jatkuminen ei riipu käyttömaksun olemassaolosta ja että toiseksi jakelujärjestelmä, joka riippuu käyttömaksun olemassaolosta, ei ole tarpeen kaikkien perustamissopimuksen 39 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi, kuten yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vaaditaan.

158 Ensimmäinen tässä esitetty kysymys koskee sitä, vaarantuisiko VBA:n olemassaolo ilman käyttömaksua, ja siitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että tässä asiassa on kyse taloudellisesti huomattavan merkittävästä osuuskunnasta, joka piti vuonna 1992 noin 44 prosenttia kukkaviljelytuotteiden huutokaupoista Alankomaissa ja jonka liikevaihto oli 2,2 miljardia NLG. Ensimmäisen oikeusasteen

tuomioistuin toteaa myös, että riidanalaisen päätöksen perusteluista tai komission tai väliintulijan kirjelmistä ei ilmene konkreettisia seikkoja, joiden perusteella näin esitetty uhka olisi todellinen.

159 Kun on kyse olettamasta, jota ei luonteeltaan voida pitää sellaisena, että sen osalta voitaisiin esittää suoraa näyttöä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyy tässä asiassa olettaman, jonka mukaan käyttömaksun puuttuessa joillekin VBA:n nykyisistä jäsenistä olisi edullista erota VBA:sta, jotta ne voisivat myydä tuotteitaan ilman huutokauppaa suoraan sen tiloissa toimiville ostajille. Tässä asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyy myös sen, että tällainen kehitys saattaa vaarantaa jopa VBA:n järjestelmän elinkelpoisuuden, sellaisena kuin tämä järjestelmä on nykyisessä muodossaan.

160 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että vaikka VBA:n järjestelmää nykyisessä muodossaan voitaisiin ylläpitää ainoastaan käyttömaksun avulla, tästä ei seuraa automaattisesti, että käyttömaksu tai huutokauppajärjestelmä, jossa tällainen maksu on tarpeen, täyttäisivät kaikki perustamissopimuksen 39 artiklassa asetetut edellytykset yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti.

161 Vaikka on totta, että VBA:n aikaansaama tarjonnan keskittyminen vaikuttaa etenkin markkinoinnin rakenteiden parantumiseen, koska suuri määrä pieniä tuottajia voi osallistua taloudelliseen toimintaan paikallista laajemmassa mittakaavassa, millä täytetään joitakin 39 artiklassa esitetyistä tavoitteista, kuten riidanalaisessa päätöksessä todetaan (ks. edellä 40 kohta), käyttömaksulla saattaa silti olla haitallisia vaikutuksia muille yhteisön maataloustuottajille, jotka eivät ole VBA:n jäseniä mutta joiden etuja yhtä lailla tarkoitetaan perustamissopimuksen 39 artiklassa.

162 Jos maatalousalan osuuskunta perii maksun sellaisten tuottajien, jotka eivät ole jäseniä, toimituksista itsenäisille ostajille, tämän maksun vaikutuksena on yleensä tällaisten liiketoimien hintojen kohoaminen, joten maksu on ainakin merkittävä

rajoitus muiden maataloustuottajien vapaudelle myydä kyseisiä jakelukanavia käyttäen. Tämä rajoitus on tässä asiassa sitäkin merkittävämpi, kun VBA:n tiloissa toimivien tukkumyyjien joukossa on lukuisia kaikkein suurimmista alankomaalaisista viejistä, joilla on ensisijainen merkitys kukkaviljelytuotteiden kaupassa yhteisössä (vuoden 1988 päätöksen 131 ja 132 kohta). Näillä tukkumyyjillä on tärkeä merkitys kukkaviljelytuotteiden jälleenmyynnissä yhteisössä, ja muilla yhteisön maataloustuottajilla — mukaan lukien toisten jäsenvaltioiden maataloustuottajat — on intressi käyttää näitä jakelukanavia hyväkseen.

163 Tästä seuraa, että vaikka VBA:n järjestelmä on tarpeen joidenkin perustamissopimuksen 39 artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi, käyttömaksu saattaa joiltakin osin olla vastoin näitä tavoitteita erityisesti, koska sillä estetään sellaisten tuottajien henkeä kohti laskettujen tulojen lisääminen, jotka eivät ole VBA:n jäseniä (39 artiklan 1 kohdan b alakohta), koska sillä estetään se, että nämä muut tuottajat saavat tarvikkeita (39 artiklan 1 kohdan d alakohta), ja koska sillä estetään kuluttajien kannalta suotuisa hintakehitys (39 artiklan 1 kohdan e alakohta). Tilanne saattaa olla tällainen erityisesti, koska käyttömaksu peritään tuotteista, joita VBA:n jäsenet eivät viljele, joita ei huutokaupata tai jotka myydään kausina, jolloin alankomaalaista tarjontaa ei ole.

164 Vastaajan väitteistä sitä paitsi ilmenee implisiittisesti, että vastaajalle käyttömaksu on olennainen keino taivutella sen jäseniä ja ennen kaikkea tärkeimpiä niistä olemaan eroamatta VBA:sta sitä varten, että ne voisivat myydä suoraan sen tiloissa toimiville ostajille käyttämättä huutokauppaa ja VBA:n tarjoamia lukuisia liitännäispalveluja. Jos tällaiset suorat myynnit kyseisille ostajille olisivat joillekin tuottajille halvempia tai tehokkaampia kuin VBA:n nykyinen järjestelmä, käyttömaksulla on myös tältä kannalta tarkastellen haitallisia vaikutuksia maatalouden järkiperäiselle kehitykselle (39 artiklan 1 kohdan a alakohta), maataloustuottajien henkeä kohti lasketuille tuloille (39 artiklan 1 kohdan b alakohta) ja kuluttajahinnoille (39 artiklan 1 kohdan e alakohta). Sääntö, jonka vaikutuksena on rajoittaa ylettömästi maatalousalan osuuskunnan jäsenen vapautta erota osuuskunnasta, on vaikeasti yhteensovitettavissa perustamissopimuksen 39 artiklassa esitettyjen

tavoitteiden kanssa (ks. analogisesti em. asia Oude Luttikhuis ym., tuomion 15 ja 16 kohta).

165 Tästä seuraa, että tässä asiassa komission käsiteltävänä on monitahoinen tilanne, jossa kyseessä olevien VBA:n suurten ja pienten jäsenten, muiden yhteisön maataloustuottajien ja välittäjien edut ovat vastakkaiset. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että tässä tilanteessa komission perusteluissa ei voitu rajoittua pelkästään toteamaan, että VBA:n olemassaolo sen nykyisessä muodossa vaarantuisi ilman käyttömaksua, vaikka tämä olisikin näytetty toteen. Näissä perusteluissa oli otettava huomioon myös käyttömaksun vaikutukset muihin yhteisön tuottajiin sekä yhteisön intressi vääristymättömän kilpailun ylläpitämiseen.

166 On todettava, että riidanalaisessa päätöksessä ei ole vertailtu käyttömaksun hyödyllisiä vaikutuksia, kun sillä myötävaikutetaan VBA:n olemassaoloon sen nykyisessä muodossa, ja sen haitallisia vaikutuksia muille kyseessä oleville tuottajille ja vapaalle kilpailulle erityisesti kukkaviljelytuotteiden tukkukaupassa.

167 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa erityisesti, että riidanalaisessa päätöksessä ei ole perusteluja siitä, miten käyttömaksu vaikuttaa VBA:n jäsenten ja muiden tuottajien väliseen kilpailuun tukkukauppamyynnissä.

168 Riidanalaisessa päätöksessä ei ole myöskään nimenomaisia perusteluja siitä, miten käyttömaksu tai huutokauppajärjestelmä, jonka olemassaolo ei voi jatkua ilman tällaista maksua, on tarpeen kunkin perustamissopimuksen 39 artiklan 1 kohdan a—e alakohdassa esitetyn erilaisen tavoitteen saavuttamiseksi edellä esitettyjen päätelmien valossa, eikä siitä, miten komissio on yhdistänyt nämä erilaiset tavoitteet siten, että käyttömaksun voidaan katsoa olevan "tarpeen" niiden saavuttamiseksi

asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla.

169 Tästä seuraa, että VBA:n olemassaolon jatkumista sen nykyisessä muodossa koskevat riidanalaisen päätöksen perustelut, sellaisina kuin niitä on tässä oikeudenkäynnissä täsmennetty, eivät ole yksinään riittävät sen osoittamiseksi, että käyttömaksu on asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla tarpeen perustamissopimuksen 39 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi.

c) Päätöksen perustelut sen osalta, että käyttömaksu on perusteltu todellisen ja oikeasuhtaisen vastineen takia

170 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetuissa tilanteissa yhteisön sinänsä merkityksellinen intressi varmistaa VBA:n olemassaolon jatkuminen voidaan yhdistää yhteisön myöskin hyväksyttävään intressiin varmistaa muiden maataloustuottajien mahdollisuus päästä käyttämään jakelukanavia ainoastaan, jos käyttömaksu on oikeasuhtainen ja jos se on vastike palvelusta tai muusta edusta, jonka arvon takia maksun määrä on perusteltu.

171 Jos käyttömaksu ei ole perusteltu tällaisen todellisen vastineen takia tai jos sen määrä ylittää annetun vastineen arvon, sen seuraukset ovat epäedulliset joillekin maataloustuottajille ja vastaavasti edulliset VBA:n nykyisille jäsenille, ja se on peitelty kilpailunrajoitus, jolla ei ole riittävää objektiivista perustetta. Koska 2 artiklan 1 kohdan ensimmäistä virkettä on tulkittava suppeasti (edellä 152 kohta), maksua, jolla on tällaisia vaikutuksia, ei voida pitää tarpeellisena perustamissopimuksen 39 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi mainitussa säännöksessä tarkoitetulla tavalla.

172 Riidanalaisen päätöksen mukaan käyttömaksu on perusteltu, koska se on vastike tarjonnan ja kysynnän maantieteellisestä keskittymisestä VBA:n tiloihin, mistä syntyy komission mukaan "taloudellinen etu, joka perustuu VBA:n huomattaviin aineellisiin ja aineettomiin ponnisteluihin". VBA:n jäseniä syrjittäisiin, jos ulkopuoliset saisivat hyötyä tästä ilmaiseksi (ks. edellä 41 kohta).

173 On siis tutkittava, ovatko riidanalaisen päätöksen perustelut riittävät sen osoittamiseksi, että käyttömaksu on perusteltu todellisen ja oikeasuhtaisen vastineen takia, josta ulkopuoliset hyötyvät tehdessään toimituksia VBA:n tiloissa toimiville ostajille.

174 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmentää ensiksi, että ulkopuoliset tavarantoimittajat, joilta käyttömaksua peritään, eivät käytä monia VBA:n tarjoamia palveluja kuten huutokauppaa, tuotevalvontaa, pakkaamista, purkamista, lajittelua, tilitystoimintoja ja saamisten perimistä. Ulkopuolisten mahdollisuus fyysisesti käyttää VBA:n tarpeistoja on rajoitettu siihen, että ne voivat käyttää tilojen kulkuväyliä tehdäkseen toimituksia tukkumyyjien liiketiloihin. Kuitenkaan vastaaja ei ole vedonnut tähän kulkuväylien käyttämiseen perusteena riidanalaiselle maksulle.

175 Kysynnän ja tarjonnan keskittyminen VBA:n tiloihin on siis ainoa etu, jonka on mainittu olevan perityn käyttömaksun vastine.

176 Toisin kuin kantajat väittävät, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi asiakirja-aineiston perusteella sulkea pois sitä mahdollisuutta, että usein erittäin helposti pilaantuvien kukkaviljelytuotteiden tehokkaaseen jälleenmyyntiin soveliaat huomattavat tarpeistot ja se, että kyseisiin tiloihin on keskittynyt paljon ostajia, muun muassa tärkeimmät alankomaalaiset viejät, ovat taloudellinen etu ulkopuolisille tavarantoimittajille, jotka haluavat toimittaa tuotteitaan kyseisille ostajille.

Kantajat eivät ole oikaisseet väliintulijan toteamusta siitä, että mahdollisuus toimittaa kukkaviljelytuotteita erikoistuneille ostajille, jotka toimivat samoissa tiloissa, tuo erityisesti kuljetuskustannusten osalta suurtuotannon etuja.

177 Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on juuri todennut (ks. edellä 171 ja 172 kohta), maksua, jonka tarkoituksena on estää se, että ulkopuoliset hyötyvät ilmaiseksi taloudellisesta edusta, joka liittyy mahdollisuuteen tehdä toimituksia VBA:n tiloihin, voidaan pitää tarpeellisena perustamissopimuksen 39 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ainoastaan, jos maksu on suhteellisuusperiaatteen mukainen eikä siis suurempi kuin kohtuullinen korvaus VBA:n aikaansaamasta lisäarvosta.

178 Tästä seuraa, että asianosaisten ja tarpeen vaatiessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on voitava riidanalaisen päätöksen perustelujen avulla tarkastaa, että kyseinen maksu ei ole suurempi kuin kohtuullinen korvaus mainitusta taloudellisesta edusta. Mahdollisuus tällaiseen objektiiviseen tarkastukseen on tässä asiassa sitäkin tärkeämpi, koska ainoastaan poikkeuksellisissa oloissa voidaan pitää asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla tarpeellisena maksua, jonka maatalousalan osuuskunta perii muiden maataloustuottajien toimituksista itsenäisille ostajille (ks. myös edellä 146—153 kohta).

179 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kysynnän keskittymisestä seuraavaa taloudellista etua kuvataan riidanalaisessa päätöksessä ainoastaan hyvin yleisin sanakääntein täsmentämättä, miten tämän edun arvo ja sitä vastaavan käyttömaksun määrä voitaisiin konkreettisesti laskea ja ilmoittaa numeerisesti ottaen tarvittaessa huomioon täsmälliset taloudelliset tiedot, jotka koskevat esimerkiksi VBA:n tuloja, marginaaleja ja kuluja sen tekemiä investointeja ja niistä mahdollisesti ulkopuolisille aiheutuvia suurtuotannon etuja, sekä se, miten tiloissa toimivien ostajien maksamat vuokrat jo heijastavat mainittua taloudellista etua.

180 Ainoa riidanalaisessa päätöksessä mainittu perustelu, joka koskee käyttömaksun määrää, on se, että huutokaupassa myyvät tavarantoimittajat ja sellaiset ulkopuoliset tavarantoimittajat, jotka eivät turvaudu huutokauppaan, maksavat suunnilleen samansuuruista maksua. Komission mukaan tällä tavalla kyseisiä tavarantoimittajia kohdellaan yhdenvertaisesti, sillä vaikka on totta, että vastineena maksustaan huutokaupassa myyvät tavarantoimittajat nauttivat kaikista VBA:n palveluista, ne myös hyväksyvät VBA:ta kohtaan hankintavelvoitteen, jota muilla tavarantoimittajilla ei ole (ks. edellä 42 kohta).

181 Tätä perustelua ei voida pitää riittävänä riidanalaisen maksun määrän perustelemiseksi. Vaikka oletettaisiin olevan mahdollista verrata huutokauppamaksun ja käyttömaksun määrää siitä huolimatta, että edellinen lasketaan osuutena myynnistä ja jälkimmäinen varsien tai ruukkujen lukumäärän perusteella, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että edellisen määrää ei voida pitää lähtökohtana laskettaessa lisäarvoa, joka ulkopuolisille tavarantoimittajille tarjotaan antamalla niille mahdollisuus tehdä toimituksia VBA:n tiloihin. Huutokauppamaksusta (noin 5,7 prosenttia) saadaan vastineeksi VBA:n tarjoamat palvelut ja erityisesti pääsy tarjouskellolle ja liitännäispalveluja, kuten tuotteiden laatuvalvonta, valmistelu, pakkaaminen, purkaminen, lajittelu ja toimitus sekä tilitys ja saamisten periminen. Tiloissa toimiville jälleenmyyjille suoraan toimituksia tekevät tavarantoimittajat eivät saa lainkaan näitä palveluja. Päinvastoin niiden on itse maksettava vastaavat myyntikulut ja lisäksi käyttömaksu, jonka kertaluonteinen määrä on 5 prosenttia.

182 VBA:n jäsenten hyväksymä hankintavelvoite ei myöskään riitä perustelemaan päätelmää siitä, että käyttömaksun määrän on oltava sama kuin huutokauppamaksun määrä. VBA:n jäsenet ovat hyväksyneet hankintavelvoitteet vapaaehtoisesti oman kaupallisen etunsa takia saadakseen nämä lukuisat palvelut, kun taas käyttömaksu on asetettu ainoastaan kyseisille ulkopuolisille ilman, että ne saavat samoja palveluita.

183 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättelee tästä, että se ei voi tarkastaa, onko käyttömaksu suurempi kuin kohtuullinen korvaus tästä edusta, koska riidanalaisessa päätöksessä ei ole riittäviä perusteluja käyttömaksun määrän laskemisesta eikä varsinkaan numeerisia laskelmia eri kuluista, joita aiheutuu eri tavarantoimittajien käyttäessä VBA:n palveluja ja tarpeistoja. Koska tällaisia laskelmia ei ole, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi tarkastaa, onko asetettu määrä tarpeen perustamissopimuksen 39 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ottaen huomioon VBA:n jäsenten ja sellaisten muiden kukkaviljelijöiden vastakkaiset intressit, jotka haluavat päästä jakelukanaviin.

d) Päätöksen perustelut käyttömaksun vaikutuksen osalta, joka vastaa huutokaupan pohjahinnan vaikutusta

184 Riidanalaisessa päätöksessä komissio toteaa vielä, että käyttömaksu on tarpeen 39 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi, koska sen vaikutus vastaa huutokaupan pohjahinnan vaikutusta (ks. edellä 43 kohta).

185 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tämä päätelmä ei ole riittävä perustelu sen osoittamiseksi, että käyttömaksu on asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla tarpeen 39 artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi.

186 Vaikka tässä perustelussa oletetaan, että maatalousalan osuuskunnan, jonka toiminta perustuu huutokauppoihin, pohjahintojen suoja on tärkeämpi kuin sellaisten muiden maataloustuottajien, jotka eivät ole osuuskunnan jäseniä, intressi myydä tuotteitaan vapaasti itsenäisille jälleenmyyjille, riidanalaisessa päätöksessä ei ole perusteluja sen selvittämiseksi, että tämä näkökanta on perusteltu, tai sen osoittamiseksi, että tällä tavalla saavutetaan kaikki perustamissopimuksen 39 artiklassa esitetyt tavoitteet. Yhteisen maatalouspolitiikan alalla hintojen muodostumismekanismia säädellään yleensä kyseisellä yhteisellä markkinajärjestelyllä eli tässä asiassa edellä mainitulla, 27.2.1968 annetulla asetuksella (ETY) N:o 234/68. Jos yhteisessä markkinajärjestelyssä ei ole mitään erityissäännöksiä, kuten tilanne on tässä asiassa,

on oletettava, että alalla tavoiteltuna hintojen muodostumismekanismina on vapaa kilpailu ilman että tähän mekanismiin vaikutettaisiin yksityisillä sopimuksilla, joilla ryhmittymät asettavat maksun muiden maataloustuottajien ja itsenäisten jälleenmyyjien välisille liiketoimille.

187 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kantajien kanneperuste, joka koskee päätöksen perustelujen riittämättömyyttä asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen soveltamisen osalta, on hyväksyttävä perusteltuna.

4. *Kanneperuste, joka koskee ulkopuolisten tavarantoimittajien ja kauppasopimuksia tehneiden henkilöiden erilaista kohtelua käyttömaksun ja kauppasopimusten mukaisten maksujen osalta*

Asianosaisten ja väliintulijan väitteet ja niiden perustelut

188 Kantajien mukaan kauppasopimuksissa, joita tehneet henkilöt on lisäksi valittu sattumanvaraisesti ja yksipuolisesti, määrätty 3 prosentin maksu on syrjivä. Sen suuruuden ja käyttömaksun suuruuden välisen eron takia itsenäiset maahantuojat ovat toisistaan hyvin poikkeavissa tilanteissa.

189 Vastaaja toteaa, että kauppasopimuksia tehneille henkilöille asetettu alhaisempi maksu on perusteltu hankintavelvoitteiden takia, joita niillä on VBA:ta kohtaan.

190 Väliintulijan mukaan tavarantoimittajat, jotka tekevät toimituksia käyttömaksujärjestelmän mukaisesti, eivät ole samassa tilanteessa kuin kauppasopimuksia tehneet tavarantoimittajat, joiden on tarjottava tietty valikoima tuotteita, minkä perusteella niille on sopimuksissa asetettu hieman alhaisempi maksu (3 prosenttia 5 prosentin sijasta). Komissio ei ole koskaan vastustanut periaatetta tehdä kauppasopimuksia, joilla pyritään takaamaan tietty lisätarjonta. Kauppasopimusten ne osat, joita komissio oli vastustanut, poistettiin 1.5.1988 alkaen.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

191 Komissio perustelee 3 prosentin järjestelmän ja korkeamman käyttömaksun eroa sillä, että "VBA:n kanssa kauppasopimuksia tehneet jälleenmyyjät vastaavat myös näistä hankintavelvoitteista" (ks. edellä 42 kohta).

192 Kauppasopimuksissa, joista on lähetetty jäljennökset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, ei kuitenkaan määrätä erityisistä toimitusvelvoitteista. Eri kauppasopimuksissa annetaan kauppiaalle oikeus myydä ja tehdä toimituksia VBA:n tiloihin, mutta tätä koskevia konkreettisia velvoitteita ei aseteta. Väliintulijan edustajan suullisessa käsittelyssä esittämän selvityksen mukaan velvoite tarkoittaa sitä, että jos kauppasopimuksen tehnyt henkilö ei myy sopimuksen kohteena olevia tuotteita VBA:n haluamalla tavalla, vuodeksi tehtyä sopimusta ei yksinkertaisesti enää uusita.

193 Tässä tilanteessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että sellaisten erityisten ja täsmällisten velvoitteiden olemassaoloa, joilla voitaisiin perustella tietyille ulkopuolisille tavarantoimittajille myönnetyn 3 prosentin järjestelmän ja muiden ulkopuolisten tavarantoimittajien maksaman käyttömaksun määrien ero, ei ole perusteltu oikeudellisesti riittävällä tavalla.

194 Tästä seuraa, että riidanalaista päätöstä ei ole perusteltu riittävästi siten, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voisi valvoa, onko komission toteamus perusteltu, jonka mukaan kyseisten kahden tavarantoimittajien ryhmän erilainen kohtelu on objektiivisesti perusteltu. Lisäksi riidanalaisessa päätöksessä ei vastata kantajien väitteeseen, jonka mukaan kauppasopimuksia tehneet henkilöt valitaan sattumanvaraisesti.

195 Kantajien kanneperuste, joka koskee ulkopuolisten tavarantoimittajien ja kauppasopimuksia tehneiden henkilöiden erilaista kohtelua käyttömaksun ja kauppasopimuksissa määrätyn maksun suuruuden osalta, on siis hyväksyttävä.

196 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että riidanalainen päätös on kumottava, ilman että on tarpeen tutkia muita kantajien esittämiä väitteitä.

Oikeudenkäyntikulut

197 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan hävinnyt asianosainen velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Tässä asiassa kantajat ovat prosessiväitettä koskevissa huomautuksissaan, vastauksessaan ja suullisessa käsittelyssä vaatineet vastaajan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan se, että voittanut asianosainen vaatii tätä vasta suullisessa käsittelyssä, ei estä sitä, että vaatimus hyväksyttäisiin (ks. asia 113/77, NTN Toyo Bearing ym. v. neuvosto, tuomio 29.3.1979, Kok. 1979, s. 1185 ja julkisasiamies Warnerin ratkaisuehdotus tässä asiassa, erityisesti s. 1274, sekä asia T-64/89, Automec v. komissio, tuomio 10.7.1990, Kok. 1990, s. II-367, 79 kohta ja asia T-13/92, Moat v. komissio, tuomio 17.3.1993, Kok. 1993, s. II-287, 50 kohta). Asia on näin sitä suuremmalla syyllä, kun oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevat vaatimukset on esitetty kirjallisessa käsittelyssä esitetyissä kirjelmissä.

198 Koska komissio on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska kantajat ovat väliintulokirjelmästä esittämissään huomautuksissa ja suullisessa käsittelyssä vaatineet väliintulijan velvoittamista korvaamaan väliintulosta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut, väliintulija on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvaamaan kantajille väliintulosta aiheutuneet kulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (laajennettu toinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Komission päätös, joka annettiin tiedoksi kantajille 2.7.1992 päivätyllä kirjeellä SG (92) D/8782, kumotaan.

2) Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaa kantajien oikeudenkäyntikulut.

3) Väliintulija vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaa väliintulosta kantajille aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Vesterdorf Bellamy Kalogeropoulos

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä toukokuuta 1997.

H. Jung B. Vesterdorf

kirjaaja laajennetun toisen jaoston puheenjohtaja